

VOX

De vette jaren
zijn voorbij

NEDERLANDSE
EDITIE

INHOUD

P.16 / GOKKEN / Wedden op Braziliaanse voetbalwedstrijden maakt je niet meteen een Koning TOTO. Hoogleraar Arnt Schellekens pleit voor waarschuwingen op verslavende gokspellen.

P.19 / KLIMAAT / Ontgroeien om de planeet te redden. De vraag is of deze strategie de juiste is.

P.24 / STUDIESCHULD / Kun je nog een hypotheek krijgen met 20.000 euro schuld? En zo ja, moet je dan tevreden zijn met een garagebox?

P.26 / HUISHOUDBOEKJES / Studeren is duur, maar hoe duur? Drie studenten geven een inkijkje in hun portemonnee.

P.16

GELDKRAAN DICHT

Het kon niet op, de afgelopen jaren. Maar nu moet de universiteit bezuinigen. De managementfaculteit verkeert al in financiële crisis en zelfs de succesvolle Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI) ontspringt de dans niet.

P.8

P.26

P.30

'Het is mijn taak om ervoor te zorgen dat mensen op de juiste manier afscheid kunnen nemen van de overledene'

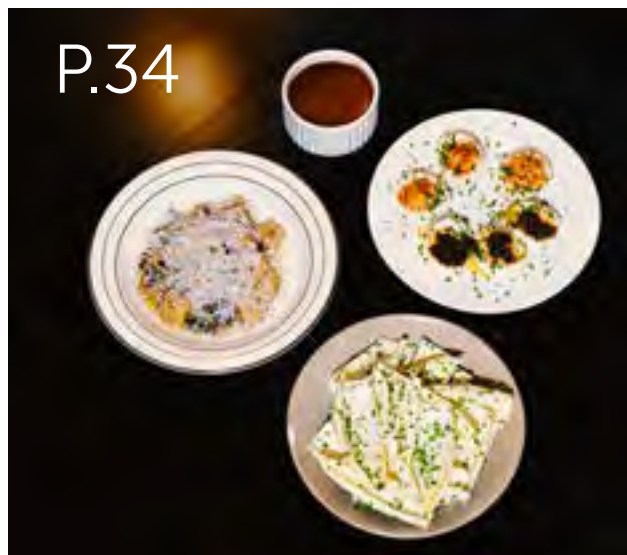
BIJZONDERE BIJBANEN

FOTOSERIE: P.14, 22 en 38

P.30 / RECHTSZAKEN / Een hoogleraar die over de schreef gaat, kan niet zomaar worden ontslagen. Als het al lukt, kost het een universiteit vaak handen vol geld.

P.34 / ONDERZOEKSGELD / Megasubsidies van 97 of 80 miljoen zijn zeer welkom, maar vergen een hoop van de onderzoekers die ze zo effectief mogelijk moeten besteden.

P.34 / RECEPT / Oud-student Tobias van Slooten van Pizzacafé DESEM stelt een goedkoop én niet te ingewikkeld driegangsmenu samen.

P.34

@voxweb.nl

www.facebook.com/voxweb.nl

@voxnieuws

VOORAF HYPOTHEEK

Ik ben afgestudeerd sociaal psycholoog en heb een fijne baan bij Vox (nee, mijn hoofdredacteur dwong me niet dit te schrijven), maar een appartement kopen als gelukkige single? Nee, dat zit er echt niet in. Met een hypotheek van maximaal 190.000 euro krijg je in Nijmegen hooguit een kelderstudio van 35 vierkante meter met een enkel raampje aan de Graafseweg. Met een substantiële studieschuld van 30.000 euro ben ik trots lid van de pechgeneratie. Daarom kan ik geen hogere hypotheek krijgen. Heb ik te lang gestudeerd? Misschien, maar ik deed van alles naast mijn studie om iets terug te geven aan de universiteit en de stad die mij – een student uit Duitsland – zo warm hadden opgevangen als 'vreemdeling'. Studeren is meer dan tentamens maken, toch? Toen mijn geld begon op te raken en ik ging lenen, werd me heilig beloofd dat mijn schuld niet mee zou tellen als ik op een dag een hypotheek wilde aanvragen. Voor mij een belangrijk punt, want ik wist toen net zo zeker als nu: Nijmegen is mijn stad. Bam! Nu telt mijn schuld dus toch mee, inclusief een stevige renteverhoging vanaf volgend jaar. En zo deel ik dagelijks met mijn Vox-collega's mijn frustraties op de huizenmarkt. Terwijl ik dit schrijf, belt de makelaar: ik ben weer eens afgetroefd door iemand die geen financieringsvoorbekhoud had en ik kan voor de zoveelste keer fluiten naar een appartementje. Eigenlijk ben ik kansloos op deze woningmarkt. Hoewel ... recentelijk is mijn oma overleden en zij liet me net wat meer euro's na dan verwacht. *Lucky me?*

Johannes Fiebig,
videoredacteur Vox

Richtlijnen of censuur?

Negentien wetenschappers die in november een lezingenreeks wilden organiseren over de situatie in Israël en Palestina hebben het onderwerp van hun eerste lezing aangepast naar 'academische vrijheid'. Reden hiervoor was dat ze censuur ervaren vanuit de Radboud Universiteit. Het college van bestuur had bij de wetenschappers aangedrongen op de nodige veranderingen, waardoor ze zich beperkt voelden in hun academische vrijheid. De eerste lezing moest worden uitgesteld en mocht niet openbaar zijn en het affiche moest worden aangepast, aldus de organisatie. Het college van bestuur bestrijdt die weergave en zegt dat er slechts richtlijnen meegegeven zijn. Uiteindelijk ging het restant van de lezingenreeks twee weken later alsnog door.

FOTO: ERIK VAN 'T HULLENAAR

Gesteggel om portret Louis Beel

Over het portret van oud-premier en Radboud-alumnus Louis Beel, in het Grotiusgebouw, is de afgelopen maanden flink wat commotie ontstaan. Het portret van de omstreden politicus, die verantwoordelijk was voor de tweede politionele actie in Indonesië, werd voor een project over 'ongemakkelijk erfgoed' verwijderd door promovendus Oscar Ekkelboom. Hij hing er een afbeelding van de Indonesische verzetsleider Diponegoro voor in de plaats. De rechtenfaculteit greep in door het kunstwerk van Beel terug aan de muur te hangen, naast dat van Diponegoro, zogezegd om het debat binnen de academische gemeenschap te bevorderen. Daarop haalde Ekkelboom zijn kunstwerk van de verzetsleider weg. Wat er met het portret van Beel gaat gebeuren, is vooralsnog onduidelijk.

NIEUW: VOX-PODCAST

Vox heeft een **nieuwe, eigen podcast!** In de show 'In a Nutshell', gehost door Vox-medewerkers Antonia Leise en Jara Majerus, vertelt om de twee weken een Radboud-wetenschapper over zijn of haar favoriete onderzoeksonderwerp, zoals monsters, de geschiedenis van emotie of toeval in het universum. Check de laatste aflevering hieronder.

HET GETAL

2,56 PROCENT RENTE OP STUDIESCHULD

Slecht nieuws voor studenten: de rente op de studieschuld gaat in 2024 omhoog naar 2,56 procent. Studenten zeggen zich bedonderd te voelen: lange tijd werd gezegd dat de rente op 0 procent zou blijven staan. Vooral studenten van de zogeheten pechgeneratie balen: zij hadden al geen recht op de basisbeurs en moeten nu ook nog extra diep in de buidel tasten voor hun lening.

WAARVAN AKTE

“Wat kun je anders dan meedoen aan de ratrace? Kom je als filosoof met een tegenverhaal, dan word je al snel weggezet als iemand die het maatschappelijk niet heeft gemaakt, die geen CEO is geworden en daarom een filosofisch verhaaltje gaat ophangen over dat succes helemaal niet zo belangrijk is.”

Hoogleraar Filosofie **Hans Thijssen** houdt zich bezig met de vraag wat een mens gelukkig maakt.

Hij was een van de sprekers op de Radboud Wellbeing Week eind november.

FOTO: JOHANNES HEIBIG

IN BEELD

MIKE FOPPEN TIJDENS ZEVENHEUVELEENLOOP

Oud-student en hardloper Mike Foppen (nr. 19) ligt op schema om de Olympische Spelen van Parijs in 2024 te halen. De 26-jarige Foppen, die deze zomer afstudeerde, herstelde de afgelopen tijd van een blessure en is weer wedstrijdfit. In de komende maanden wil hij de olympische limiet op de 5000 meter lopen. Vox volgde de hardloper voor, tijdens en na de Zevenheuvelenloop voor een minidocumentaire. Van het loskraken bij de fysio tot aan het instorten na de finishlijn: je ziet het in de video.

IN HET NIEUWS

KORT

Een kleedkamer voor iedereen

Sinds kort heeft het Radboud Sportcentrum een inclusieve kleedkamer. Dat is een ruimte waar iedereen zich mag omkleeden en douchen, ongeacht geslacht, gender of identiteit. De kleedkamer op de eerste verdieping wordt aangeduid met een kleeerhanger, in plaats van het traditionele icoon van een mannetje of vrouwtje. Het gaat om een pilot, die de komende tijd geëvalueerd wordt.

Onderwijsadviseur met een koffiemokkenfetisj

Driehonderd verschillende koffiemokken fotografeerde onderwijsadviseur Steven Trooster al. Hij spoort ze op in medewerkerskeukentjes op de campus en verzamelt ze in het Facebookalbum

'Mugshots'. Trooster heeft een zwak voor zwerfmokken, waartoe hij bekers rekent die bij een bepaalde afdeling horen, maar op een dag beginnen aan hun nomadische bestaan op de campus. Niemand weet waar ze eindigen.

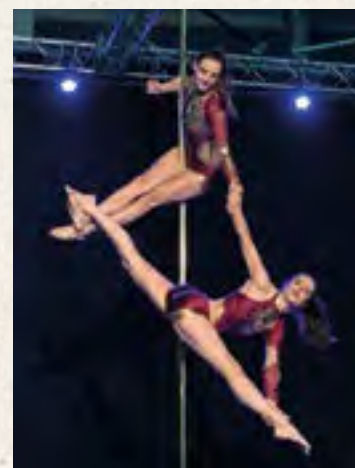
Conflicten rond onderwijsmedia

De website van het Eindhovense universiteitsblad *Cursor* ging in oktober uit protest op zwart. Aanleiding was een conflict met het college van bestuur van de TU Eindhoven rond een artikel over belangenverstrengeling van de nieuwe rector. De hoofdredacteur werd uit zijn functie gezet. Inmiddels is er een interim-hoofdredacteur aangesteld. Ook bij SAM, het journalistieke platform van de HAN, werd van hogerhand ingegrepen. Daar plaatste het hoofd communi-

catie zijn eigen mening boven een kritische, anonieme column. Het college van bestuur noemde het later een eenmansactie.

Toekomst internationalisering onzeker

Dat de PVV sinds de Tweede Kamerverkiezingen de grootste partij is (met 37 zetels), kan gevolgen hebben voor universiteiten. Zo wil de partij internationalisering een halt toeroepen en alle bachelors Nederlandstalig maken. Dat wil ook nieuwkomer NSC, dat 20 zetels won. Bij het stembureau op de Nijmeegse campus klonk overigens een ander geluid. Uit een exitpoll van Vox onder studenten bleek dat 48 procent op GroenLinks-PvdA heeft gestemd. Daarna volgden D66 (10,5 procent) en Volt (7 procent).

Wereldkampioen paaldansen

Op het WK paaldansen, afgelopen oktober in Polen, won Hanka Venselaar, bio-informaticus bij het Radboudumc, een gouden medaille. Samen met Maaike van Santvoort greep ze de wereldtitel in de categorie *artistic pole senior doubles*. Haar ambities? "Het gaat me vooral om de leuke ervaringen", aldus Venselaar.

**UITZENDING ARGOS
OVER HOGLERAAR
PSYCHOLOGIE**

Radioprogramma *Argos* onthult dat een **prominente Nijmeegse hoogleraar Psychologie** zich tussen 2017 en 2020 grensoverschrijdend heeft gedragen. Hij bestookte een masterstudent, die haar scriptie bij hem schreef, met appjes en zei verliefd op haar te zijn. Het kwam hem op een waarschuwing te staan die werd toegevoegd aan zijn personeelsdossier. Ook een tweede vrouw vertelt tegen *Argos* dat ze door de man is belaagd met appjes. Dat gebeurde toen ze werkte bij een bedrijf waarvan de hoogleraar medeoprichter is.

GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG IN HET NIEUWS

In oktober bestond de universiteit honderd jaar. Tegelijkertijd beleefde de Radboud Universiteit een van de meest turbulente periodes uit haar geschiedenis vanwege twee spraakmakende zaken rond grensoverschrijdend gedrag. Een overzicht van de gebeurtenissen in de herfst.

Tekst: Annemarie Haverkamp

ZATERDAG
16
SEPTEMBER

ZATERDAG
23
SEPTEMBER

ZATERDAG
30
SEPTEMBER

KLACHT TEGEN RECTOR VAN KRIEKEN

De Gelderlander schrijft dat rector **Han van Krieken** in 2018 een klacht aan zijn broek heeft gekregen omdat hij in 2017 tegen een medewerkster opmerkingen had gemaakt die als seksueel intimiderend konden worden ervaren. Een klachtencommissie verklaarde de klacht gegrond en Van Krieken kreeg een waarschuwing. De universiteit maakte het incident nooit openbaar. De vrouw verliet de universiteit met een vaststellingsovereenkomst in 2019. Nu vertelt ze het verhaal alsnog aan de krant.

DINSDAG
19
SEPTEMBER

MAANDAG
25
SEPTEMBER

WOENSDAG
27
SEPTEMBER

DONDERDAG
28
SEPTEMBER

BRIEF AAN COLLEGE

Leden van de Universitaire Studentenraad en de Ondernemingsraad, die samen de universitaire medezeggenschap vormen, sturen **een brief aan het college van bestuur**. Daarin roepen ze op tot een cultuuromslag. Ze vinden dat het college meer moet doen rond sociale veiligheid én transparantie. Ook vinden ze het geen goede zaak dat de klacht tegen Van Krieken pas jaren na het incident in een jaarverslag terecht kwam als 'conflict tussen twee medewerkers'.

GEEN ONDERZOEK

De Faculteit der Sociale Wetenschappen laat weten **geen extra onderzoek** te doen naar de psychologiehoogleraar omdat er na 2020 geen nieuwe meldingen zijn binnengekomen.

BIJEENKOMST FACULTEIT

De Faculteit der Sociale Wetenschappen houdt een **informatiebijeenkomst** voor studenten en medewerkers, naar aanleiding van de ont-hullingen over de psychologiehoogleraar in *Argos*. Decaan Evelyn Kroesbergen zegt tegen *Vox* dat de man geen extra sancties of beperkingen opgelegd heeft gekregen. Hij werkt nog op de faculteit, maar begeleidt geen studenten een-op-een.

TOCH NIEUW ONDERZOEK

Er komt **toch een nieuw, onafhankelijk onderzoek** naar de in opspraak geraakte hoogleraar Psychologie, meldt de decaan. Aanleiding: er zijn nieuwe meldingen over hem binnengekomen.

RECTOR STAPT OP

Han van Krieken stapt vervroegd op als rector naar aanleiding van het nieuws over de klacht tegen hem. 'Ik ben me ervan bewust dat de ontstane situatie een feestelijke viering van het 100-jarig bestaan in de weg staat', schrijft hij in een bericht op ru.nl. De rectoraatoverdracht stond eigenlijk gepland voor 17 oktober, de dies.

VROUW DOET VERHAAL IN GELDERLANDER

In *De Gelderlander* zegt de vrouw die de klacht tegen de rector indiende, dat ze hem eerder al had aangesproken op zijn opmerkingen. Maar het incident bleef in haar hoofd zitten. 'Dat hij een voorbeeldfunctie had, maakte het heftiger.' Omdat ze hem niet kon ontlopen op het werk, had ze in 2018 **alsnog een klacht ingediend**. Bij de vaststellingsovereenkomst die ze ondertekende, hoorde ook een zwijgclausule. Dat Van Krieken na de onthulling van de casus **alsnog vertrekt**, noemt ze 'eindelijk gerechtigheid'.

BESTUUR BELOOFT PLAN

Het college van bestuur reageert op het krantenartikel en de verschillende schandalen met de mededeling dat de universiteit 'externe expertise' in de arm neemt om de sociale veiligheid op de campus tegen het licht te houden. Voor het eind van het kalenderjaar moet er een integraal plan van aanpak liggen.

MAANDAG
2
OKTOBER

MAANDAG
9
OKTOBER

CORTÈGE GESCHRAPT

De universiteit laat weten de optocht van hoogleraren, het cortège, over het Keizer Karelplein tijdens de diesviering op 17 oktober te schrappen. Reden: de onrust op de universiteit naar aanleiding van de artikelen over grensoverschrijdend gedrag.

De afscheidsreceptie van Van Krieken is geannuleerd.

NIEUWE RECTOR

José Sanders krijgt in De Vereniging de rectorstketen omgehangen door interim-rector Heleen Murre-van den Berg. Behalve koning Willem-Alexander is ook oud-rector Van Krieken aanwezig bij de festiviteiten rond het honderdjarig jubileum.

DINSDAG
17
OKTOBER

VRIJDAG
6
OKTOBER

DOOPPOT WAS NOOIT DE BEDOELING

In een interview met *Vox* zeggen collegeleden Agnes Muskens en Daniël Wigboldus dat het nooit de bedoeling was om de klacht tegen Han van Krieken in de doofpot te stoppen. Muskens: 'Normaliter geeft de klachtencommissie het aantal klachten door aan de juridische afdeling, die dat meeneemt in het jaarverslag. Dit betrof echter een klacht van een andere, onafhankelijke klachtencommissie [omdat het een klacht tegen een lid van het college van bestuur betrof, red.]. De melding tegen Van Krieken was daardoor **niet bekend bij de juridische afdeling**. En omdat er vier andere klachten genoteerd waren dat jaar, viel ook niet op dat er een klacht ontbrak. Daarmee wil ik niets goedpraten. De klacht had in het verslag moeten staan. Toen enkele jaren later een melding gemaakt werd over het ontbreken ervan, is dat gelijk uitgezocht en is deze **alsnog toegevoegd** in het jaarverslag van 2021.'

VAN KRIEKEN REAGEERT OP COMMOTIE

Han van Krieken reageert in *Vox* voor het eerst op alle commotie die er rond hem is ontstaan. Hij zegt de opmerkingen die hij maakte, nooit als seksueel intimiderend te hebben bedoeld. Ook vertelt hij dat de mogelijkheid dat de vrouw het nieuws naar buiten zou brengen, gedurende zijn hele rectoraat als een **zwaard van Damocles** boven zijn hoofd hing. Zowel in 2018, toen hij een waarschuwing kreeg, als in 2020, bij zijn herbenoeming, vroeg hij zich af of hij kon aan blijven als rector. Het antwoord was twee keer 'ja'.

De weken na de publicaties zegt hij te hebben ervaren als 'een hel'. Over *De Gelderlander*: 'De manier waarop het steeds in de krant werd neergezet, was zó op de persoon. Op een gegeven moment dacht ik: hier is een soort karaktermoord aan de gang.'

Van Krieken zou interim-voorzitter worden bij de landelijke universiteitenvereniging UNL, maar trok zich terug. Hij hoopt op termijn in de cultuursector een functie als toezichthouder te kunnen bekleden.

VRIJDAG
27
OKTOBER

DE VETTE JAREN ZIJN VOORBIJ

AAN DE RADBOUD UNIVERSITEIT

Terwijl de managementfaculteit een vacaturestop heeft afgekondigd, schuift de bètafaculteit de uitbreidingsplannen van het Huygensgebouw op de lange baan. Jarenlang klotste het geld op de Radboud Universiteit tegen de plinten, maar nu gaat de hand weer op de knip. Wat zijn daarvan de consequenties?

Tekst: Ken Lambeets en Mathijs Noij / Illustraties: JeRoen Murré

Hoe snel kan de wind van richting veranderen? Binnen de Faculteit der Managementwetenschappen razendsnel, weten medewerkers en studenten sinds het begin van dit collegejaar. Jarenlang stond de financiële kraan in het Elinor Ostromgebouw wagenwijd open – alleen al aan het publiceren van alle vacatures had de faculteit haar handen vol. Met het gewenste effect, want het aantal wetenschappers binnen de faculteit groeide van 225 voltijdsbanen in 2020 naar 356 in 2023.

Deze grootschalige investering werd mogelijk gemaakt door extra geld uit Den Haag. Het kabinet spekte de universitaire begroting met onder meer stimuleringsbeurzen, studievoorschotmiddelen en sectorplannen. Het Nijmeegse college van bestuur sluisde dit geld ruimhartig door naar de faculteiten om nieuw personeel aan te trekken en zo het onderwijs te versterken.

De stijgende studentenaantallen, zeker ook aan de managementfaculteit, vulden de geldpot nog verder. Het budget van de faculteit groeide in drie jaar tijd, tussen 2020 en 2023, met 12 miljoen euro. Zelfs met stijgende kosten kon het letterlijk niet op aan de oostzijde van de Heyendaalseweg.

Financieel moeras

Tot opeens in september de alarmbellen afgingen. De faculteit verkeerde in financiële nood en het bestuur zag zich genoodzaakt om per direct crisismaatregelen te treffen. Gebeurde dat niet, dan zouden de managementwetenschappers in 2023 al 4,6 miljoen euro verlies lijden. Met een begroot tekort van 8 à 9 miljoen euro zou de faculteit in 2024 nog veel dieper wegzakken in het financiële moeras. Ter vergelijking: de faculteit krijgt jaarlijks een kleine 40 miljoen euro van het college van bestuur. →

Door alle vacatures ging een streep, student-assistenten werd de wacht aangezegd en onderzoekers mochten vanaf dat moment nauwelijks nog reis- of materiaalkosten declareren. Tijdelijke medewerkers aan wie geen toezegging was gedaan voor verlenging, hadden het nakijken. Zelfs de traditionele kerstborrel gaat dit jaar niet in de vertrouwde vorm door.

Het nieuws sloeg in als een bom. Van de ene op de andere dag vreesden mensen voor hun baan. “De onzekerheid die dat met zich meebracht, heeft echt veel schade aangericht bij medewerkers”, zegt Gaard Kets, universitair docent bij politicologie en lid van de facultaire medezeggenschap. Volgens hem was de communicatie vanuit het bestuur op dat moment nog erg summier, wat de onzekerheid nog groter maakte. “Het duurde vervolgens een maand voordat er meer duidelijk werd.”

Inmiddels denkt het faculteitsbestuur een goed overzicht te hebben van hoe het plotse financiële tekort kon ontstaan, al houdt interim-decaan Michiel Kompier nog wel een slag om de arm. “We zijn in onze analyse van

de financiële situatie ook wel gestuit op verrassingen. Ik sluit niet uit dat er nog zo'n verrassing uit de kast komt.”

In de begroting voor 2024 schrijft de faculteit dat de huidige financiële situatie niet kan worden toegeschreven aan één enkele factor, maar het resultaat is van verschillende, elkaar soms versterkende factoren, in combinatie met beperkt toezicht op en inzicht in financiële ontwikkelingen.

Een van die factoren is een kleinere studentinstroom dan verwacht. Omdat universiteiten hun begrotingen opstellen op basis van de *verwachte* studentenaantallen in de toekomst, levert een kleinere instroom al snel een probleem op. De financiële consequenties lopen in de miljoenen: voor het collegejaar 2024-2025 zal de Radboud Universiteit als geheel 7 miljoen minder van het Rijk krijgen dan waarop zij rekende.

Daar komt bij dat het loon van medewerkers in 2023 met 9 procent is verhoogd, waarvoor universiteiten niet volledig worden gecompenseerd door de overheid. Verder ontkomt de uni-

versiteit niet aan hogere kosten door inflatie en stijgende energieprijzen. Ook in crisistijden moeten de gebouwen immers worden verwarmd.

Andere werkelijkheid

Al deze externe factoren treffen de universiteit als geheel. Toch is het alleen de managementfaculteit die zo diep in de problemen zit. Wat is daar aan de hand? In de facultaire begroting wordt gerept over een ‘beperkt toezicht’ op de financiën. Dat valt te verklaren doordat afgelopen jaar de decaan en de directeur bedrijfsvoering snel na elkaar opstapten. Voormalig decaan van de sociale wetenschappen, Michiel Kompier, startte in maart als interim-decaan. De nieuwe directeur bedrijfsvoering ging in mei aan de slag. Bij hun aantreden werd hun verteld dat er ‘enkele vraagstukken’ op tafel lagen, maar niet dat er financieel grote zorgen waren. “Onverwacht bleek de werkelijkheid anders te zijn”, aldus Kompier.

Toch had de faculteit ook zonder bestuurswisselingen in de financiële problemen gezeten, benadrukt Kompier. De vraag die daarom blijft rondzingen, is hoe het mogelijk is dat een faculteit zo wordt verrast door een nakend miljoenenverlies. Dat geldt ook voor de medezeggenschap, die vorig jaar het faculteitsbestuur nog bevroeg over de duurzaamheid van de ingezette financieringskoers. Daar kwam toen een geruststellend antwoord op: het mocht en het kon.

Ook roepen de financiële problemen vragen op over het toezicht van het college van bestuur op de faculteit. Een woordvoerder van het college laat weten dat de financiën van de faculteit maandelijks worden gemonitord. “In de eerste drie maanden van 2023 waren de resultaten die de faculteit toonde, nog niet dusdanig zorgwekkend dat dit ingrijpen noodzakelijk maakte.” Pas daarna kwamen de financiële zorgen bij het college aan het licht.

Kompier, die tot maart 2024 aanblijft als decaan, vindt dat de faculteit de hand in eigen boezem moet steken. “We kregen meer studenten en de werkdruk was pittig. Vervolgens kregen we extra middelen voor onderwijs en onderzoek en hebben we heel veel personeel aangesteld. Allerlei stimuleringskraantjes stonden open en die zijn te laat dichtgedraaid.”

Botte bijl

Wat nu? Hoe gaan de managementwetenschappers de crisis afwenden? Tot 2027 mag de faculteit bij het college van bestuur nog rode cijfers voorleggen, daarna moet er weer break-even

‘WE ZIJN IN ONZE ANALYSE VAN DE FINANCIËLE SITUATIE GESTUIT OP **VERRASSINGEN**’

DIT VERDIENT EEN RADBOD-MEDEWERKER

Van schoonmaker tot voorzitter van het college van bestuur. De Radboud Universiteit heeft een diverse groep medewerkers in huis. De verschillen in salarissen zijn dan ook groot. 'Jan Modaal' van de Radboud Universiteit werkt in schaal 10. Het gemiddeld salaris is ruim 4.000 euro bruto per maand*, blijkt uit cijfers van de universiteit.

TOTALE KOSTENPOST SALARISSEN RADBOD UNIVERSITEIT
21.528.881 EURO*

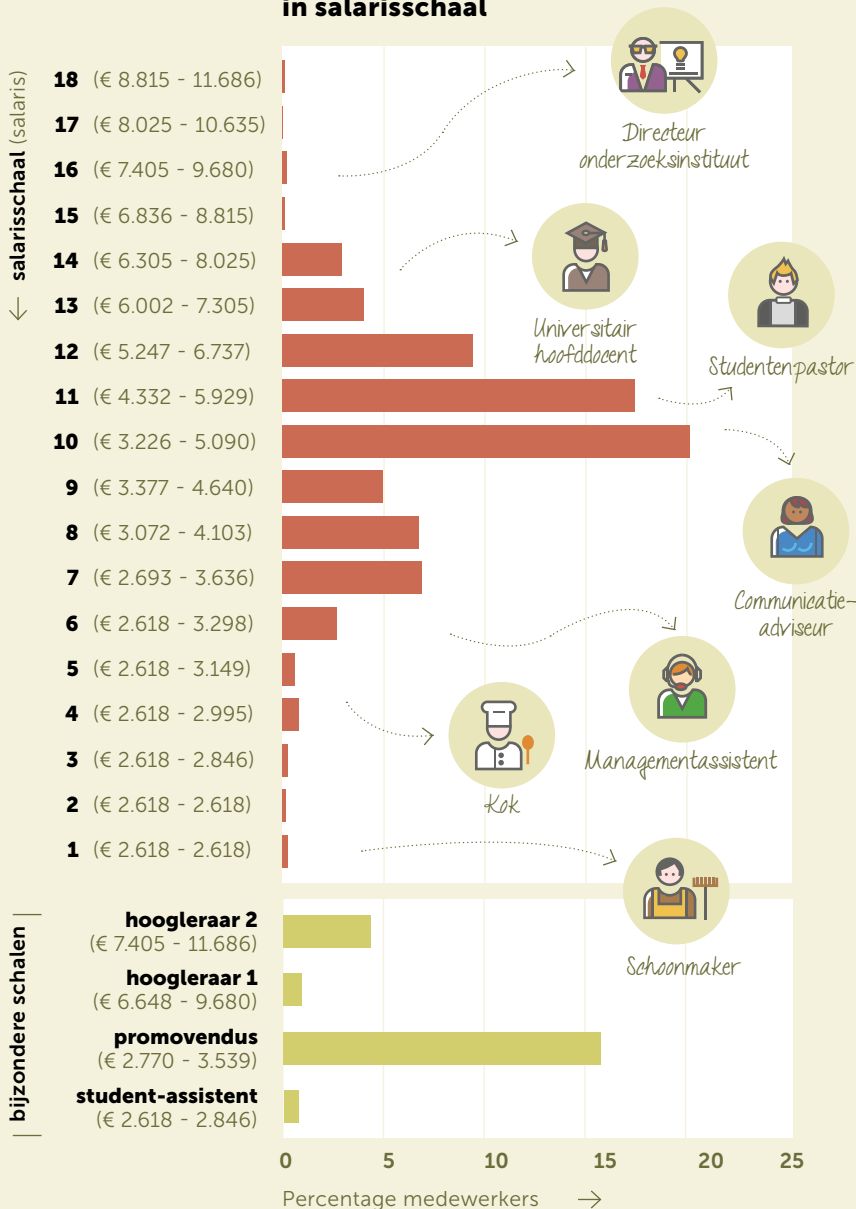
Het gemiddeld salaris van de **Radboud-medewerker** is
4.078 euro

SALARIS LEDEN COLLEGE VAN BESTUUR* IN 2022
216.000 EURO PER PERSOON PER JAAR
(voorzitter, vicevoorzitter, rector)

Het gemiddeld salaris van een wetenschapper is 4.365 euro

Het gemiddeld salaris van een niet-wetenschappelijk medewerker is 3.746 euro

Percentage medewerkers in salarisschaal

* De genoemde salarissen betreffen de bruto-salarissen per fte, exclusief eindejaarsuitkering en vakantietoelag.

worden gedraaid. Dat betekent dat er nog jaren van forse bezuinigingen zullen volgen. De medezeggenschap maakt zich daar grote zorgen over. Volgens Onderdeelcommissielid Gaard Kets heeft de faculteit de laatste jaren niet voor niets zoveel mensen aangetrokken. "Dat was achterstallig onderhoud. De managementfaculteit had de slechtste student-stafratio van de hele universiteit. Docenten hadden te maken met een enorme werkdruk." Door het roer nu weer om te gooien, vreest Kets dat alle inspanningen van de afgelopen jaren tenietgedaan worden. "Is dat wat we willen?"

'WE WILLEN GEEN ONTSLAGEN, MAAR ZULLEN WEL TAKEN MOETEN HERVERDELEN'

Volgens hem gaat het uitdunnen van het personeelsbestand ontegenzeggelijk ten koste van de onderwijskwaliteit. Studenten gaan merken dat ze vaker een meerkeuzetoets krijgen, dat docenten vaker kiezen voor grootschalig onderwijs en minder tijd hebben voor de begeleiding van scripties. Die kant gaat de faculteit nu al op, doordat docenten niet meer kunnen terugvallen op student-assistenten en (ingehuurde) docenten van buiten.

Kets: "Wij zijn jaar na jaar de beste politicologie-opleiding van het land. Je moet goed nadenken wat deze bezuinigingen op de lange termijn betekenen voor de positie van een opleiding als die van ons. Anders is er het risico dat je in een neerwaartse spiraal raakt, met minder studenten en minder inkomsten."

Decaan Kompier kijkt daar anders tegenaan. "Een faculteit kan niet voortbestaan zonder gezonde bedrijfsvoering. We kunnen de problemen niet verder voor ons uitschuiven. We moeten nu maatregelen nemen en ons houden aan de stapsgewijze afbouw. Dat kan en dat moet."

Maar dat is niet het hele verhaal, stelt Kets. Jarenlang vloede er telkens een deel van het jaarbudget van de faculteit terug naar de universiteit, omdat het geld niet werd opgemaakt. "Zo heeft onze faculteit fors bijgedragen aan de opbouw van de reserves van de universiteit." Volgens de medezeggenschap gaat het om zo'n 8,6 miljoen euro. Kets doet daarom de oproep - zeker ook richting het college van bestuur - om

dit geld vrij te maken voor het opvangen van de eerste klappen en zo te voorkomen dat er met de botte bijl moet worden bezuinigd op onderwijs en onderzoek.

Maar het is niet zo dat er nog een “geoormerkt koffertje met goudstaven” bij het college van bestuur in de kluis ligt, benadrukt Kompier. Zou de faculteit rode cijfers blijven draaien, dan gaat dat ten koste van de universiteit als geheel. De verliezen die de faculteit tot 2027 mag draaien, opgeteld 12 miljoen euro, komen op conto van de universiteit.

De faculteit zal dus met de hand op de knip het nieuwe jaar ingaan. Met als hoogste doel: een reorganisatie – mogelijk met gedwongen ontslagen – afwenden. De vrees hiervoor is overigens nog niet weg. Zoals decaan Kompier aangeeft, kunnen er opnieuw tegenvallers boven tafel komen. Onzeker is wat een nieuw kabinet, wellicht onder aanvoering van de PVV, gaat doen met de financiering van het hoger onderwijs. Zullen de crisismaatregelen van de faculteit dan genoeg zijn?

'BEZUINIGINGEN ZULLEN GEVOLGEN HEBBEN VOOR DE NEDERLANDSE SAMENLEVING ALS GEHEEL'

Hoogleraar Politieke geografie Arnoud Lagendijk – tevens bestuurder bij de Algemene Onderwijsbond (AOB) – vindt hoe dan ook dat de faculteit niet te krampachtig moet omgaan met het woord reorganiseren. Een reorganisatie wordt nu gezien als doemscenario, omdat er dan ontslagen kunnen vallen, maar de ene reorganisatie is de andere niet. “Bij de huidige vacaturerestop vallen er gaten in de organisatie. Dan moet je kijken hoe je dit wilt opvangen. We willen geen ontslagen, maar zullen wel taken moeten gaan herverdelen. Om gezond te blijven is een functionele reorganisatie wellicht nodig.”

Rupsje Nooitgenoeg

Niet alleen aan de managementfaculteit zal met enige vrees de begroting voor volgend jaar worden opgemaakt. “Alle faculteiten moeten

Schatrijk

Bezuinigingen of niet, de Radboud Universiteit is nog altijd schatrijk. Haar liquide middelen bedroegen eind 2022 **ruim 118 miljoen euro**. Dat is het geld dat de universiteit in kas heeft. In 2022 nam dit bedrag met 42,6 miljoen toe door extra investeringen van het Rijk. Het college van bestuur hamerde er de laatste jaren op dat faculteiten extra zouden investeren in personeel, om de werkdruk te verminderen. Ze mochten daarom (beperkte) verliezen draaien. In 2027 wil het college dat alle faculteiten hun tekorten hebben weggewerkt. Vanuit de liquide middelen worden bijvoorbeeld ook vastgoedprojecten gefinancierd, zoals het nieuwe onderkomen voor de geesteswetenschappen in het Spinozagebouw. Voor dat project is 106 miljoen euro begroot (uitgesmeerd over de jaren 2022-2031). Voor de toekomstige verbouwing van het Erasmusgebouw gaat de universiteit op dit moment uit van een kostenpost van 82 miljoen euro.

aan de bak”, zegt directeur financiën Arjen Peters. Universiteitsbreed moet Peters erop toezien dat alle afdelingen in 2027 niet méér uitgeven dan er binnenkomt. “Het advies van het college van bestuur is daarom voorzichtiger om te springen met de financiën, al moeten we opletten dat de kwaliteit van wat we doen hoog blijft. De werkdruk blijft een reden van zorg.”

Dat voelt bijvoorbeeld ook Radboud Services, de afdeling waar de niet-wetenschappelijke diensten onder vallen, zoals hr, marketing en vastgoed. Medewerkers merken al dat aflopende contracten niet zomaar meer worden verlengd. Teken aan de wand is dat Radboud Academy – als instituut voor ‘leven lang ontwikkelen’ een parapedaarje van de universiteit – 20 procent moet bezuinigen.

Zelfs de succesvolle Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI) ontkomt niet aan de pijn. En dat terwijl de bètawetenschappers te boek staan als kampioenen beurzen binnenhalen. “Maar hoeveel geld je ons ook geeft, het zal nooit genoeg zijn”, zegt decaan Sijbrand de Jong. “Wij worden vaak afgeschilderd als Rupsje. Nooit genoeg en dat is volkomen terecht.”

Ook de bètafaculteit zal maatregelen moeten nemen om in 2027 op een nullbegroting uit te komen, legt directeur bedrijfsvoering Karen de Bruijn uit. “De inflatie raakt ons extra hard, omdat we meer materialen, apparatuur en energielasten hebben dan andere faculteiten.”

Huisvesting is een grote kostenpost voor FNWI, omdat de faculteit relatief veel vierkante meters van de universiteit huurt. En die lasten worden steeds zwaarder. Zeker de laboratoria, die duurder zijn dan kantoorruimtes, wegen zwaar. “We zijn nu al twee jaar op rij geconfronteerd met 10 procent huurstijging, wat neerkomt op zo’n 1,5 miljoen extra per jaar”, zegt De Bruijn.

Extra werkdruk

Net als de managementfaculteit hebben de bèta’s het extra geld uit de Rijksfinanciering in meer personeel geïnvesteerd. Maar die extra middelen zijn voor volgend jaar al gehalveerd. Er zijn vooral promovendi aangesteld en dat is een geluk bij een ongeluk, aldus De Bruijn. “Die lopen er binnen een paar jaar wel weer uit.”

Keerzijde van de medaille is dat de faculteit hierdoor in 2027 zeventig tot tachtig minder promovendi uit de eerste geldstroom zal hebben dan nu het geval is. De faculteit wil dat goedmaken door zoveel mogelijk promovendi aan te stellen met geld uit de tweede geldstroom. Door

voorstellen te schrijven voor NWO, bijvoorbeeld. Maar dat potje wordt ook niet groter, zegt De Jong, reden waarom hij een enorme competitie voorspelt. “Met alle gevolgen van dien voor de werkdruk: het duurt ongeveer een week om een voorstel te schrijven. Met een slaagkans van twintig procent moet je er gemiddeld vijf schrijven voordat je een promovendus hebt.”

Bovendien, vervolgt De Jong, gaat de faculteit een dalend aantal promovendi ook voelen aan de inkomstzijde, want elke promotie levert een bonus van de overheid op. “Het is heel zorgelijk dat we in een neerwaartse spiraal terechtkomen, waardoor we niet meer kunnen voldoen aan de behoeftes uit de maatschappij.

'HET IS HEEL ZORGELIJK DAT WE IN EEN NEERWAARTSE SPIRAAL TERECHTKOMEN'

De bezuinigingen zullen gevolgen hebben voor de Nederlandse samenleving als geheel. Er komen minder van onze promovendi beschikbaar voor bedrijven als ASML.”

Ook het onderwijs zal te lijden hebben onder de bezuinigingen. Aangezien promovendi bij FNWI tien procent van hun werktijd besteden aan onderwijs, komt een verlies van tachtig promovendi overeen met acht voltijdsbanen in het onderwijs. “Die moeten we ergens vandaan halen”, zegt De Jong. “Voor stafleden of student-assistenten heb je geld nodig. Dat betekent dat er elders weer mensen moeten verdwijnen.” Op alle mogelijke manieren zorgt dit voor extra werkdruk, verwacht hij: niet alleen in de gewerkte uren, maar ook in afnemend werkplezier, waardoor het werk zwaarder aanvoelt.

Bezemkast

Enkele jaren geleden schreef Vox over een hoogleraar van FNWI die, wegens gebrek aan ruimte, in de bezemkast werkte. Het ruimtegebrek van de faculteit is al jaren nijpend. In het Campusplan, waarin de universiteit haar blik op de campus van 2030 presenteert, staan

daarom plannen om het Huygensgebouw uit te breiden, bijvoorbeeld met een extra vleugel. Het Mercatorgebouw wordt bovendien als uitwijkmogelijkheid genoemd.

Al die opties zijn voorlopig van tafel, zegt De Jong met pijn in het hart. “Kantoorruimte in een nieuw gebouw, al is het maar een vijfde van onze huidige capaciteit, kost al gauw een paar miljoen euro. Dat kunnen we in de huidige situatie niet betalen zonder enkele afdelingen op te heffen – waardoor we dat gebouw dus niet meer nodig zouden hebben.”

Intussen probeert de faculteit het ruimtegebrek intern op te lossen. Kantoren in het Huygensgebouw worden node omgebouwd tot labruimte, omdat daar behoefte aan is – nieuwe hoogleraren hebben vaak specifieke eisen wat betreft apparatuur. In 2020 gold in het gebouw nog een norm van tien vierkante meter per persoon. Dat is inmiddels bijgesteld naar negen, en bij één afdeling loopt nu een pilot voor acht vierkante meter.

Volgens de decaan zijn de meeste mensen binnen de faculteit op de hoogte van wat er op hen afkomt. “Mensen zijn hier best zakelijk, ze snappen het wel”, zegt hij. “Maar of het psychologisch helemaal is ingezonken, weet ik niet. Laten we eerlijk zijn: op dit moment zitten we op een *all time high*, het is nog nooit zo goed gegaan wat betreft apparatuur en het aantal promovendi. Het is alleen jammer dat die situatie niet voor eeuwig is.”

Loyaal

Wanneer gaan medewerkers voelen dat het financieel moeilijker wordt? “Het laatste stukje van dit jaar gaan we al zuiniger worden”, zegt De Jong. “Maar in 2026 wordt het toch moeilijker”, vult De Bruijn aan. “Dan hebben we al een flinke slag moeten realiseren.” Het idee is dat studenten daar voorlopig nog niets van merken, maar hoe houdbaar die situatie is, weten de bestuurders ook niet precies.

Vreest de faculteit internationale topwetenschappers aan buitenlandse universiteiten te verliezen? “Daar ben ik absoluut niet bang voor”, zegt De Jong. “Het heeft nog altijd voordelen om in Nederland te werken. Bovendien zijn deze medewerkers heel loyaal.” Maar het aantrekken van nieuwe toppers zal wel moeilijker worden, geeft hij toe. “Want we kunnen hun niet zulke goede labfaciliteiten, promovendi en technische en secretariële ondersteuning aanbieden als voorheen. In Duitsland en Engeland zijn de mogelijkheden om je eigen groep op te tuigen, vaak aanzienlijk groter dan hier.” ★

BIJZONDERE BIJBAANEN

**WIE: WOUTER DRESCHLER, STUDENT
POLITICOLOGIE (24)**

**BIJBAAN: KISTENDRAGER/UITVAART-
ASSISTENT (15,50 EURO PER UUR)**

"Ik werk als kistendrager en uitvaartassistent voor Ferentes, een uitzendbureau voor werknemers zoals ik. Ik ben verantwoordelijk voor een team van vier, zes of acht dragers. Mijn werk is een stuk afwisselender dan mensen vaak denken. We sluiten de kist en dragen deze naar binnen, maar ik ontvang ook de gasten, loop naast de auto's en soms word ik ingehuurd om familieleden uit te leggen hoe ze een kist moeten dragen. Laatst ben ik zelfs gevraagd om op een huis van een overleden persoon te passen, om inbraak tegen te gaan. Soms is het werk emotioneel zwaar. Ik heb bijvoorbeeld eens de kist van een leeftijdsgenoot moeten tillen, die was overleden bij een motorongeluk. Bij dat soort diensten praat ik na afloop met mijn collega's, omdat ik weet dat het voor hen ook zwaar kan zijn. Dat lucht op. Ik vind mijn werk leuk, door de voldoening die het geeft en omdat het geen negen-tot-vijfbaan is. Soms sta ik om vier uur 's ochtends naast mijn bed om naar een uitvaart in België of Duitsland te gaan. Daarnaast ben ik een perfectionist en in dit werk kan ik dat heel goed kwijt. Het is mijn taak om ervoor te zorgen dat mensen op de juiste manier afscheid kunnen nemen van de overledene, zonder dat ze afgeleid worden door fouten van ons."

'SOMS STA IK **OM VIER
UUR 'S OCHTENDS**
NAAST MIJN BED OM
NAAR EEN UITVAART IN
BELGIË OF DUITSLAND
TE GAAN'

GOKKEN VOOR EEN EXTRA ZAKCENTJE

Gokken om je studiebeurs aan te vullen? Er zijn genoeg studenten die een poging wagen. Het drietal dat Vox sprak, werd echter geen Koning TOTO. Ze trokken aan de rem toen het uit de hand dreigde te lopen.

Tekst: Alex van der Hulst / Beeld: Gloedcommunicatie

balwedstrijden. Later ging ik over naar online spinnen [fruitmachines, red.] en online blackjack. Dat laatste spel vooral omdat je dan snel resultaat hebt en wat meer kunt inzetten dan bij het spinnen. Blackjack speel je ook makkelijk samen met vrienden.”

Bij Mark speelde verveling eveneens mee. “Ik was negentien en zat in een tussenjaar. Ik begon met wedden op Nederlandse voetbalwedstrijden, maar wilde de adrenalinrush vasthouden, dus ging ik meer wedstrijden zoeken om me in te verdiepen en op te gokken. Zo was ik uiteindelijk heel druk met de tweede divisies in Frankrijk en Italië. En als de wedstrijden in Europa stopten, wedde ik ’s nachts door op voetbal op andere continenten. Daar ging enorm veel tijd in zitten.”

Extra waarschuwing

Volgens cijfers uit 2021 van onderzoeksbureau Breuer&Intraval gokt 64 procent van de Nederlandse bevolking. Het merendeel (56 procent) doet mee aan een loterij. Studenten Niels en Mark horen bij de circa 5 procent van de Nederlanders die meedoen aan (online) gokkasten, casinospellen of weddenschappen op sportwedstrijden.

Dit zijn globale cijfers op basis van respondentonderzoek. Een preciezer beeld van het gokken in Nederland hebben we niet, zegt Arnt Schellekens. Hij is hoogleraar Verslaving en psychiatrie in het Radboudumc en tevens Nationaal Rapporteur Verslavingen voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. “We zien in de verslavingszorg niet veel mensen met een gokverslaving”, zegt hij. “Maar dat wil niet zeggen dat ze er niet zijn.

Toen hij om drie uur ’s nachts nog op Braziliaanse voetbalwedstrijden aan het wedden was en zijn slaap er flink onder begon te lijden, wist letterenstudent

Mark* (21) dat er iets mis was. “Ik had het met een vriend over een verslaafde kennis en toen dacht ik: dit heb ik ook met gokken, en dat wil ik niet meer. Toen ben ik gelijk helemaal gestopt. Ik heb TOTO en Unibet verwijderd van mijn telefoon.”

Ook voor rechtenstudent Niels* (22) was het online gokken uiteindelijk niet leuk meer. “De lol die ik had om vijftig euro winst, kon niet op tegen de last die ik had van veertig euro verlies een dag eerder.” Het leidde bij Niels tot de vraag: waar doe ik het eigenlijk voor?

Niels weet nog wel waarom hij begon: verveling in de coronatijd. “In dat eerste jaar van de pandemie begon ik wat in te zetten op voet-

We zouden er beter zicht op hebben als de gok-industrie gegevens zou delen, maar dat is tot nu toe niet gebeurd. Voor ons onderzoek en om preventie te verbeteren, zijn we zeer geïnteresseerd in de verschillen tussen de groep die af en toe een gokje waagt en mensen die heel veel geld aan gokken verliezen.”

Korte spellen met snel resultaat leveren het grootste gevaar voor een verslaving op, weet Schellekens. “Met name kortcyclische spellen waar je weinig invloed op kunt uitoefenen. Denk aan een fruitautomaat. Wat mij betreft zou je juist bij zulke spellen een extra waarschuwing moeten plaatsen, net als bij alcohol of risicovolle beleggingen. We weten dat deze snelle spellen het beloningscentrum in het brein van spelers sterk prikkelen. Als een speler lang moet wachten op een resultaat, is het minder spannend. Daarom werken verkeersboetes slecht. Omdat je de boete veel later ontvangt dan het moment waarop het vergrijp plaatsvond, pas je je gedrag minder aan.”

Dom geluk

De gokkende studenten in dit verhaal behoren niet tot de probleemgokkers, wil Schellekens benadrukken. Juist omdat ze tijdig aan de bel hebben getrokken. Zo vindt voormalig student Jasper* (26) de ‘gevaarlijke’ spellen juist vervelend, omdat hij er geen invloed op kan uitoefenen. “Een fruitautomaat vind ik niks aan”, zegt hij. “Dat is dom geluk. Zelfs bij roulette heb ik nog het idee dat ik meer invloed heb, omdat ik dan zelf kan bepalen op welke kleur ik denk dat het balletje gaat vallen.”

Jasper begon zo’n vijf jaar geleden, in zijn studententijd, met gokken. Een of twee keer per jaar een avondje Holland Casino, een of twee keer per maand inzetten op sportwedstrijden en in het verleden online casinospellen. “In totaal heb ik online 280 euro ingelegd en won ik uiteindelijk 282 euro. Dus in een jaar heb ik daar 2 euro aan verdiend, best een beroerd uur-tarief.” Een bezoek aan het casino beschouwt hij als een avondje uit. “Dan gaan we met een groep vrienden en spreken we onze limiet af. Ik ga er dan ook van uit dat ik dat geld kwijtraak.” In zijn studententijd was die limiet 20 euro, vertelt Jasper. Nu hij en zijn vrienden werken, is het 50 euro.

Student Mark, die in zijn tussenjaar veel gokte, mocht vanwege zijn leeftijd en de regels van het gokplatform toen, maar 100 euro per week op zijn online gokaccount zetten. “Dat deed ik wel iedere week. Toen ik stopte, stond ik 300 euro in de plus.” Hij zag ook vrienden die voor hogere bedragen casinospellen deden. “Dat risico vind ik te groot. In het casino win je nooit. Ik wil toch wel enige mate van invloed hebben.”

‘IN TOTAAL HEB IK 280 EURO INGELEGD EN WON IK 282 EURO’

Gokstop

Hoogleraar Schellekens vermoedt dat loterijen en sportwedenschappen niet snel escaleren tot risicogedrag. Toch waarschuwt hij ook voor dit soort gokspellen. “Als je weet dat je verslavingsgevoelig bent, is het van belang weg te blijven van dit soort spellen. Je kunt inzicht krijgen in je gevoeligheid voor verslaving door te bedenken of je snel meer wil bij zaken als tabak of alcohol, of als je van jezelf weet dat je het risico loopt je te verliezen in verslavende spellen. De een is meer geconcentreerd op kortetermijnbeloning en geeft snel geld uit, de ander kijkt meer naar de lange termijn en spaart. Focus op kortetermijnbeloningen vergroot het risico op verslaving.”

Voor student Niels ging de lol er vanzelf af door het nare gevoel dat hij aan verliezen overhield. “Het hoogste bedrag dat ik er in één keer in heb gestoken, was 150 euro. Dat heb ik verloren en ook gewonnen. Ik merkte dat verveling

in combinatie met verloren geld terug willen winnen, me op een gevaarlijk punt bracht. Toen ben ik gestopt. Een vriend van me, die al werkte en voor meer geld speelde, heeft voor zichzelf een gokstop ingesteld. Via de kansspel-autoriteit kun je dan instellen dat je minimaal zes maanden niet meer toegelaten wordt in een (online) casino. Voor hem was dat goed.”

Neerwaartse spiraal

Arnt Schellekens zou graag zien dat er meer aan preventie gedaan wordt. Hij vindt het zorgelijk dat de drempel om te gokken op de telefoon laag is. “Je mobiel heb je altijd bij de hand, bijna niemand ziet je spelen. Probleematisch gokken kan samenhangen met andere psychische problematiek. Voor sommige mensen met ADHD kan gokken soms even focus en rust brengen. Wie angstig of somber is, kan er mogelijk wat afleiding in vinden en hoeft het huis niet uit. We weten echter ook dat deze aandoeeningen een hoger risico geven op gokverslaving.”

Door een gokprobleem kunnen mensen in een neerwaartse spiraal terecht komen, vertelt Schellekens. Hij wil dat het probleem meer bespreekbaar wordt. Huisartsen, studie- en loopbaanbegeleiders en psychologen zouden vaker naar gokproblemen moeten vragen. “Als iemand veel verzuim vertoont, moet je ook naar gokken vragen. De sociale omgeving is in

dit geval echt belangrijk. Naast steun geven, heeft ze een signalerende functie. Een empathische confrontatie kan iemand in beweging brengen.”

Schellekens kent verhalen van vrouwen die in de prostitutie belandden om hun schulden te kunnen voldoen. Er is zelfs een link met suïcidaliteit. “Een derde van de mensen met gokverslaving denkt aan suïcide en de helft daarvan doet ook echt een poging. Als iemand in een sociaal isolement komt, lijkt dat soms nog de enige uitweg.”

'GOKPROBLEMEN KOMEN IN ALLE LAGEN VAN DE BEVOLKING VOOR'

De studenten die *Vox* sprak, praten openlijk over hun gokgedrag. “Ik kan me niet voorstellen dat mijn vrienden het voor zich houden als ze een gokprobleem hebben”, zegt Jasper. “Gokken is in mijn vriendengroep geen taboe. Het is juist fijn om samen te spelen”, vindt Niels. Ook voor Jasper is samen wedden een deel van de lol. “Een wedstrijd kijken en dan allemaal vijf euro inzetten. Dan deel je samen de extra spanning.” Het moeten voor hem ook wedstrijden zijn die hij zelf interessant vindt of toch al ging kijken. “Toen er in de lockdown niks te doen was, gingen mensen nog wel op voetbalwedstrijden in Kazachstan inzetten, omdat dat de enige competitie was die nog actief was. Maar dat is niks voor mij.”

In Nederland is online gokken sinds 2021 legaal. Arnt Schellekens ziet dat de regels over bijvoorbeeld de zorgplicht niet duidelijk zijn en ook onvoldoende worden nageleefd. “Speel-

limieten werken goed als er maar twee gokbedrijven zijn, zoals in Noorwegen. Maar als je in Nederland je limiet hebt bereikt, dan ga je gewoon naar een van de tientallen andere aanbieders. Je zou de gokbedrijven aansprakelijk kunnen stellen voor schade die voortkomt uit gokken, als ze onvoldoende hebben gedaan om de gokker te beschermen. Dat is bijvoorbeeld in Oostenrijk gebeurd.”

De geïnterviewden zijn kritisch over de gokindustrie. “Ooit won ik, door stom geluk, 400 euro”, zegt oud-student Jasper. “Ik merkte gelijk dat ik moest oppassen. Het gaf me een iets te goed gevoel en de aandrang om meer te gokken. Op zo'n online platform krijg je dan veel mogelijkheden aangeboden om het gewonnen geld opnieuw in te zetten. Het geld van de site naar je bankrekening overmaken, is een stuk omslachtiger.”

Goksites blokkeren

De gokbedrijven doen hard hun best nieuwe spelers in te lijven, bijvoorbeeld door ze 50 euro extra speelgeld te geven als ze hun eerste 10 euro inzetten. Student Niels vindt het gevaarlijk voor jongeren die bijvoorbeeld net van school komen. “Goede waarschuwingen zijn in die gevallen belangrijk.”

Hoogleraar Schellekens ziet ook nog wel een rol voor de universiteit om aan preventie te doen. “Je kunt kijken of het haalbaar is om goksites te blokkeren via het wifinetwerk op de campus. Dat wil niet zeggen dat mensen dan niet meer gokken, maar het gaat om wat je uitstraalt. Door geen alcohol te verkopen in de Refter, geef je ook een signaal.” Schellekens benadrukt verder het belang van communicatie. Deel verhalen over gokproblematiek. En denk niet dat weldenkende mensen geen problemen met gokken kunnen krijgen. “Gokproblemen komen echt in alle lagen van de bevolking voor.”

Geen van de gokkende studenten is uiteindelijk helemaal gestopt. Niels: “Zolang het leuk blijft, ga ik er nog even mee door.” Mark is na een lange stop weer begonnen met wedden tijdens het WK voetbal. “Ik wed nog maar eens in de week. Inmiddels heb ik een drukker sociaal leven. Ik wil niet terug naar de tijd dat het zo mijn leven beïnvloedde, dat is het niet waard. Alleen vervelend dat ik nu amper nog wat win”, zegt hij lachend. “Als skeere student kan ik twintig euro extra best goed gebruiken.” *

* De namen Mark, Jasper en Niels zijn op verzoek van de studenten gefingeerd.

ONTGROEIEN

ECONOMISCHE RAMP OF ECOLOGISCH WONDERMIDDEL?

De economie groeit, maar de planeet raakt uitgeput. Steeds meer wetenschappers stellen dat economische stabilisatie of zelfs krimp de enige weg voorwaarts is. Andere experts vinden die gedachte radicaal en onverstandig.

Tekst: Daan Appels / Beeld: Gloedcommunicatie

'HET KAPITALISTISCHE SYSTEEM VERVANGEN IS NIET MAKKELIJK, MAAR KAN WEL'

Op elk dak zonnepanelen en iedereen een Tesla onder de kont, inclusief laadsnoer matje zodat de buurman niet struikelt.

Voor de ene groep is het een droom, voor de andere een onhoudbaar toekomstbeeld. Het debat tussen groene groeiers en zogeheten ontgroeiers ontwikkelt zich tot een klassiek geschil. Ook op de Radboud Universiteit zijn beide kampen vertegenwoordigd.

De Franse Juliette Alenda-Demoutiez vond het idee van *degrowth* al interessant voor ze ooit van de term had gehoord. Ze is in Nijmegen universitair docent Economische Theorie en Beleid. "Ik concentreer me met mijn onderzoeken naar duurzaamheidstransformaties onder meer op ontgroeien", vertelt ze. "Het kan een uitweg zijn uit de klimaatproblemen."

Sociaal geograaf Karolien van Teijlingen zit net als Alenda-Demoutiez in het ontgroei-kamp. Het liefst zou ze het roer radicaal omgooien. "We lopen tegen de planetaire grenzen aan, doordat de groei van de economie leidend is", legt ze uit. "Kapitalisme is er al heel lang. Dat systeem vervangen is niet makkelijk, maar het kan wel. We moeten toe naar een economie

die het welzijn van mens, klimaat en milieu bevordert. Economische groei is daarvoor geen must."

Sinds de jaren zeventig is de economie hard gegroeid, maar de tevredenheid van Nederlanders is niet evenredig toegenomen, aldus Van Teijlingen. Dus kun je je afvragen wat dat heilige idee van groei, ingebakken in de westerse cultuur, ons precies brengt.

Groene dromen

Ontgroei-adepten wordt vaak verweten dat ze de feiten niet op orde hebben. Van Teijlingen probeert haar betoog juist te staven met cijfers, bijvoorbeeld als het aankomt op groene groei. "Ik heb zo vaak gehoord dat we allemaal elektrische auto's moeten rijden en de Sahara vol moeten gooien met zonnepanelen. Dan duik ik in de statistieken en zie ik dat voor een elektrische auto acht keer meer koper wordt gebruikt dan voor een normale auto. Er zijn dus acht keer meer kopermijnen nodig dan voor het huidige fossiele rijden, met een verbrandingsmotor. Die mijnen komen niet in het bos naast de Radboud Universiteit, maar in de Amazone."

Van Teijlingen bezocht voor onderzoek regelmatig koper- en goudmijnen en ging daarvoor naar Brazilië en Ecuador. "Ik ken

'Degrowth leven is niet eenvoudig'

De drie Nijmeegse wetenschappers vinden elkaar in een duurzame levensvisie. **Karolien van Teijlingen** heeft geen rijbewijs, geen auto, koopt "heel weinig kleding" en eet vegetarisch. **Alenda-Demoutiez** eet minder vlees, kiest vaak voor het openbaar vervoer of de fiets en probeert spullen te repareren voor ze iets nieuws koopt.

André van Hoorn koopt amper vlees, sproeit zijn tuin niet meer, maakt "van energie besparen een sport" en deelt een auto met zijn ex. "Als je rijker wil worden, moet je minder behoeftig zijn. Er zit best iets in om de menselijke natuur via zingeving en gemeenschapsgevoel te beteugelen."

Vliegen doen de onderzoekers nog wel. "Mijn partner komt uit Ecuador", zegt ontgroeier Van Teijlingen. "Ik vlieg er eens in de twee jaar naartoe en combineer het met werk. Als ik mezelf langs de CO₂-meetlat leg, is het niet top: het is heel moeilijk om degrowth te zijn en ernaar te leven."

Voor Van Hoorn staat er binnenkort een vlucht naar een conferentie in Stockholm op het programma (hij benadrukt dat deze niet door de universiteit wordt betaald). "Dat zou met de trein kunnen, maar met twee jonge kinderen duurt die reis te lang. In Stockholm becommentariëren we elkaars werk. Uitwisseling van kennis is gebaat bij fysieke nabijheid, dat gaat beter dan in een online meeting."

Ook ontgroeier Juliette Alenda-Demoutiez vliegt voor haar werk. "Ik moet helaas nog steeds vliegen omdat mijn expertise participatief beleid rond klimaatverandering in Afrika is. Ik heb gekeken of je er met de trein en boot naartoe kan, maar dat is te duur. Met collega's uit de hele wereld denk ik nu veel meer na over cocreatie en samenwerking, zodat er minder gevlogen hoeft te worden. Ik heb overigens ook nog een auto, omdat ik familie en vrienden in Frankrijk heb op zeer afgelegen plaatsen, waar nauwelijks openbaar vervoer komt."

inheemse leiders die vermoord zijn omdat ze tegen de komst van een mijn waren, en ik interviewde bewoners die van hun land zijn gejaagd. De elektrische auto staat voor ons in het Westen voor vrijheid en duurzaamheid, maar aan de andere kant van de wereld leidt de uitbreiding van het elektrische wagenpark tot onvrijheden en milieuschade.”

Haar collega Alenda-Demoutiez doet onderzoek naar de situatie in Afrikaanse mijnen. Daar worden lithium, kobalt en koper gewonnen: grondstoffen die nodig zijn voor het verwezenlijken van groene dromen. “Een van mijn belangrijkste onderzoeksgebieden is Congo. Daar zijn bos, mens en dier slachtoffer van de kobaltwinning. Het milieu staat er onder druk en de industrie floreert dankzij zware kinderarbeid.”

Een wereld waarin minder wordt geconsumeerd, juicht Van Teijlingen toe. Waarom zou iedereen een eigen auto moeten hebben? Een eigen boormachine? Een eigen grasmaaier? Wijkgenoten kunnen probleemloos een grasmaaier delen. “Ik maak zelf bijvoorbeeld gebruik van *community supported agriculture* [gemeenschapsboerderijen, red.]. Daar werkt het als volgt: als het de producenten twee uur kost om mijn voedsel te produceren, betaal ik hun wat ik zelf in twee uur verdien.”

Op de vraag of zo'n vorm van uitruil niet tot een communistisch systeem leidt, antwoordt Van Teijlingen dat ze daar niet per se tegen is. “Als je naar de statistieken kijkt, zie je dat Cuba een redelijk niveau van ontwikkeling heeft en een beperkte ecologische voetafdruk. Het land is niet democratisch, maar de gezondheidszorg en het onderwijs zijn behoorlijk goed, terwijl de uitstoot binnen de grenzen blijft. Onze kapitalistische economie zorgt voor vrijheden, zeggen voorstanders. Je kunt je afvragen wat die vrijheden waard zijn als de planeet daarvan de dupe wordt.”

Statische visie

Hoogleraar Economie André van Hoorn gelooft niet dat de planeet het slachtoffer wordt van meer, meer, meer. Hij is ervan overtuigd dat groei ook mogelijk is binnen de grenzen van de aarde. Volgens hem is het wél realistisch dat iedereen op den duur elektrisch zal kunnen rijden. Als je

de berekening van nu doortrekt, dan is er inderdaad te veel koper nodig, zoals Van Teijlingen beargumenteert. Maar, zo stelt Van Hoorn, dat is een statische visie. “Als koper echt een beperkende factor is, dan gaan we dingen uitvinden. Eerst liepen we, daarna zaten we op een paard en nu rijden we op een verbrandingsmotor. Steeds als we tegen grenzen aanlopen, verleggen we die. Ontgroeien neemt die prikkel weg.”

Sterker nog: ontgroeien zal ons armer maken, denkt hij. En het remt de innovatie. Van Hoorn is fel gekant tegen het idee dat de economie niet meer mag groeien. “Ontwikkeling kost geld. Vroeger waren uitvindingen voorbehouden aan de rijke

**'ONTGROEIEN
ZAL ONS
ARMER MAKEN'**

adel. Isaac Newton ontdekte de zwaartekracht omdat hij geld en daarmee tijd had voor onderzoek. En kijk naar onze gezondheidszorg. Die is hartstikke duur, onder meer omdat we in staat zijn tot fantastische operaties en het ontwikkelen van waanzinnige medicijnen.”

Alenda-Demoutiez hoort vaker dat, wanneer er door ontgroeien minder geld in het laatje komt, de gezondheidszorg hieronder kan lijden. Volgens haar concentreren medicijnen, machines, materiaal en kennis (en welvaart in het algemeen) zich vooral in rijke landen. “In het huidige systeem zijn het de rijke landen die daardoor vooral beslissen waarin wordt geïnvesteerd. Daardoor gaat er bijvoorbeeld relatief weinig geld naar een vaccin tegen malaria. Een belangrijk onderdeel van ontgroeien is dat rijkdom gelijk en democratischer verdeeld wordt. Programma's rond welzijn en gezondheidszorg moeten worden gefinancierd zonder de

noodzaak om de economie voortdurend te laten groeien.”

Het woord 'systeemverandering' komt vaak terug in haar betoog. Dat behelst wat haar betreft veel meer dan alleen economische waarden. Ze vindt dat mensen zich meer zouden moeten richten op gemeenschappelijkheid dan op individualiteit, dat komt het mentale welzijn ten goede. Denk ook aan de infrastructuur, zegt ze. Heel concreet: de aanwezigheid van fietspaden in een land. “Systemen maken een duurzamer leven al dan niet mogelijk. In Nederland doe ik veel op de fiets, in Frankrijk is dat bijna onmogelijk – veel te gevaarlijk. We moeten ruimte maken voor gezonde of groene steden.”

Van Teijlingen spreekt van een cultuuromslag die nodig is om te kunnen ontgroeien. Ook zij haalt de fiets erbij. “We denken dat we de mensen de auto niet uit krijgen, maar proberen het niet. Een auto parkeer ik gratis voor mijn deur. Mijn bakfiets mag er niet staan, terwijl je daarin ook drie mensen vervoert. We dachten ook dat het onmogelijk was om naar de maan te vliegen, al is dat in termen van CO₂-uitstoot niet het beste voorbeeld”, zegt ze lachend.

De universiteit zou volgens haar het goede voorbeeld kunnen geven. “Qua huisvesting bijvoorbeeld, door gebouwen te recyclen. Ik zit zelf in het super-de-luxe Maria Montessorigebouw. Het idee is dat een groot, mooi en nieuw gebouw van nieuwe materialen gemaakt moet zijn. Daar kan je kritisch op zijn. En meer algemeen kun je je afvragen waar je je eigen studenten toe opleidt, wat voor idee van succes je hun meegeeft.” *

'DE PRODUCTIES
WAAR IK AAN
MEEWERK ZIJN
**GEEN STANDAARD
PORNOVIDEO'S**

BIJZONDERE BIJBANEN

WIE: LAURA MEEUWSEN, STUDENT PSYCHOLOGIE AAN DE HAN (22)

BIJBAAN: EROTISCH FOTOGRAAF (110 EURO PER UUR, ZZP-TARIEF, WISSELENDE UREN)

"Ik werk als fotograaf en doe vooral klussen die met seks te maken hebben. Zo maak ik naakt-foto's van mannen en vrouwen, maar ook van pornosets die als teaser op een website gebruikt kunnen worden. Ik had als puber al interesse in naakt-zijn, ging naar naaktstranden en ben altijd erg open geweest over seks. Toen ik later naar de fotografieschool ging, kon ik mijn interesse in seksualiteit goed combineren met mijn belangstelling voor fotografie. Ik streef ernaar dat mensen zich voor mijn lens zowel lichamelijk als persoonlijk helemaal blootgeven.

De producties waar ik aan meewerk zijn geen standaard pornovideo's. Dus geen blonde-haren-en-dikke-tieten-scenario's. Daar is niets echt aan. Ik vind het belangrijk om het artistieke met het erotische te combineren. Ik ben behoorlijk creatief en vind het leuk om te puzzelen met de verschillende aspecten: hoe breng ik de emotie zo puur mogelijk naar voren en zorg ik tegelijkertijd dat de foto een verhaal vertelt? Dat maakt het werk heel leuk.

Minder leuk is dat ik het gevoel heb dat ik af en toe veroordeeld word vanwege mijn werk. Veel mensen hebben vooroordelen over de porno-industrie. Ze begrijpen bijvoorbeeld niet hoe een professionele pornofilm geproduceerd wordt en denken dat de personen die eraan meewerken, constant geil zijn. Ik zou hun aanraden met mensen zoals ik in gesprek te gaan en open te staan voor andere invalshoeken."

DIE FELBEGEERDE

Kom je met een studieschuld nog in aanmerking voor een hypotheek? En zo ja, kun je dan meer kopen dan een garagebox? Vox geeft een gratis stukje hypotheekadvies, met dank aan Karin Boog, financieel expert bij Vereniging Eigen Huis.

Tekst: Thijs Doedens / Foto: Getty Images

We gaan uit van onderstaande hypothetische situatie

De afgestudeerde heeft:

- Een studieschuld van 20.000 euro (het landelijk gemiddelde ligt rond de 17.000 euro).
- Een baan met een startsalaris van 3.000 euro bruto per maand.
- Een contract van een jaar, met uitzicht op een vast contract.
- Geen spaargeld.
- Geen partner.

Kun je een hypotheek krijgen waarmee je meer dan een garagebox kan kopen?

“Wat je kan kopen voor je geld, hangt natuurlijk af van waar je zoekt, maar op basis van deze situatie heb ik een rekensommetje gemaakt dat uitgaat van de huidige rente: 4,3 procent, vastgezet voor 10 jaar. Als we uitgaan van de maximaal haalbare hypotheek, zou je in het nieuwe stelsel [dus als je bent gaan studeren na 2015, toen de basisbeurs werd afgeschaft, red.] zonder studieschuld 160.405 euro kunnen lenen. Mét studieschuld kom je maximaal uit op 147.260 euro. Dat is een verschil van ruim 13.000 euro. In het oude stelsel [als je studeerde in de tijd van de basisbeurs, red.] zijn de gevolgen van een studieschuld nog groter voor je hypotheek.”

Waarom zijn die verschillen tussen het nieuwe en oude studiefinancieringsstelsel zo groot?

“Dit komt doordat in het oude stelsel de studielening binnen 15 jaar afgelost moest zijn, in het nieuwe leenstelsel is dat 35 jaar. Dat betekent dat in het nieuwe stelsel je maandlasten minder worden aangetast door het aflossen van je studieschuld.”

Hoeveel maakt het uit of je wel of geen partner hebt?

“Je hebt samen altijd meer inkomen en dat betekent meer hypotheek. Als we ervan uitgaan dat de partner uit het voorbeeld in dezelfde situatie zit, dan kun je gezamenlijk in het oude stelsel – zonder studieschuld – al 366.000 euro lenen. Als de partners een gezamenlijke schuld van 40.000 euro hebben, is de maximale hypotheek 314.000 euro.”

Wat is slimmer om te doen na het vinden van een baan: sparen of je studieschuld afbetalen?

“In het nieuwe stelsel zal het extra aflossen van je studieschuld weinig effect hebben op de hoogte van je hypotheek. In het oude stelsel kan het wel voordelig zijn om je schuld extra af te lossen. Maar je moet sowieso eigen geld hebben voor de bijkomende kosten als je een huis wilt kopen. Tegenwoordig moet je al gauw rekening houden met 10.000 euro voor onder andere kosten van de notaris, de taxatie of de hypotheekadviseur. Als je geen eigen middelen hebt, kun je het kopen van een huis wel meteen vergeten.”

HYPOTHEEK

Kun je nog andere dingen doen om een zo hoog mogelijke hypotheek te krijgen met een studieschuld?

“Even wachten tot 2024 kan al schelen. Vanaf dan gaan er namelijk nieuwe normen in, waarbij een alleenstaande tot 16.000 euro méér kan lenen ten opzichte van dit jaar. Vanaf volgend jaar gaat het energielabel van een huis ook meewegen. Hoe energiezuiniger je huis is, hoe meer je kan lenen. Met bijvoorbeeld een label A+++ kan je dan al tot 30.000 euro meer krijgen.”

Kan je je studieschuld niet gewoon verzwijgen bij het aanvragen van een hypotheek?

“Ja, dat kan. Alleen geldverstrekkers kunnen een uitdraai van DUO of je bankafschriften opvragen, waarop te zien is dat je een maandelijks bedrag aan DUO betaalt. Het kan natuurlijk zijn dat je nog niet aan het afbetalen bent, dus je zou het kunnen verzwijgen. Ik zeg daar wel gelijk bij dat in de hypotheekvoorwaarden altijd staat: als je iets verzwijgt, kan de geldverstrekker de hypotheek opeisen. Dan word je verplicht om het huis te verkopen. Als je een NHG-verzekering [Nationale Hypotheek Garantie, een

vangnet voor als je door omstandigheden je hypotheek niet meer kan betalen, red.] hebt en je doet daar een beroep op, kan de NHG de uitbetaling weigeren als blijkt dat je je studieschuld hebt verzwegen. Uiteindelijk heb je er vooral jezelf mee. Het afbetalen van een studieschuld is een extra last, die je wel moet kunnen betalen naast je hypotheek.”

Heeft de stijgende rente op studieleningen nog gevolgen voor een hypotheek?

“Per 1 januari gaat de rente omhoog. Die stijging heeft weer invloed op je maandlasten en dus ook op hoeveel je maximaal kan lenen.” ★

'ALS JE GEEN EIGEN MIDDELEN HEBT, KUN JE HET KOPEN VAN EEN HUIS WEL VERGETEN'

WAT KOST HET OM EEN TE ONTSLAAN?

Steeds opnieuw halen ze het nieuws: hoogleraren die zich schuldig maken aan grensoverschrijdend gedrag. Veel minder vaak volgt ontslag, terwijl zo'n prof én omstreden én hartstikke duur is. Hoe kan dat?

Tekst: Ken Lambeets
Illustraties: Roel Venderbosch

Paul Bovend'Eert, hoogleraar Staatsrecht, verbaast zich erover dat medewerkers die zich schuldig maakten aan vormen van ernstige seksuele intimidatie, vaak gewoon

in dienst kunnen blijven. In een opiniestuk op de site van *Vox* riep hij de Radboud Universiteit op om te zorgen voor een adequate handhaving van gedrags- en integriteitsregels.

Want ook in Nijmegen willen hoogleraren hun boekje nog weleens te buiten gaan. Het radioprogramma *Argos* onthulde afgelopen zomer dat een hoogleraar Psychologie tussen 2017 en 2020 grensoverschrijdende appjes stuurde naar een masterstudent en bekende verliefd op haar te zijn. De man kreeg hiervoor een waarschuwing, die als een gele kaart werd toegevoegd aan zijn personeelsdossier. Maar hij werd niet op straat gezet. Na nieuwe signalen en meldingen loopt er nu een nieuw, onafhankelijk onderzoek naar de hoogleraar.

Een collega bij filosofie mocht geen decaan worden wegens ongepast handelen. Voor hem is een nieuwe werkplek gevonden binnen de universiteit, nadat hij langere tijd niet welkom was

op de faculteit. Hij mag geen onderwijs meer geven, maar is nog altijd hoogleraar en ontvangt het bijbehorende salaris.

Steeds meer klachten

Is het echt zo moeilijk om een hoogleraar de deur te wijzen? Volgens Bovend'Eert maakt het nogal uit wat de man in kwestie (meestal zijn het mannen) precies heeft gedaan. "Gaat het om handtastelijkheden, stalking of suggestieve voorstellen?"

Dat zijn dingen waar een rechter rekening mee houdt als een zaak bij de kantonrechter, het gerechtshof of de Hoge Raad voorkomt, zegt Bovend'Eert. Het aantal rechtszaken neemt toe, omdat er steeds meer klachten worden ingediend rondom #MeToo op de werkvloer, vanuit allerlei verschillende bedrijven en organisaties. De bedrijfscultuur waaruit de klacht voortkomt, speelt ook een rol, zegt hij. "Aan een toneel-academie kan fysiek contact bijvoorbeeld sneller onderdeel zijn van opleidingen dan aan universiteiten."

"In de rechtspraak is de vraag of er sprake is van een afhankelijkheidssituatie heel belangrijk", zegt Bovend'Eert. Is dat het geval, dan leidt dit voor een rechter al snel tot ernstig verwijtbaar handelen. Dat heeft als gevolg dat de betrokkene ontslagen kan worden, zowel op staande voet als door ontbinding van de arbeidsovereenkomst bij de kantonrechter.

Ook kunnen werkgever en werknemer besluiten om in onderling overleg uit elkaar te gaan, via een zogeheten vaststellingsovereenkomst. Daar hoort bijna altijd een geheimhoudingsclausule bij.

Duidelijke sancties

Ook belangrijk: zijn er duidelijke regels binnen een organisatie, zoals een gedragscode of een

'AAN EEN TONEEL-ACADEMIE KAN **FYSIEK CONTACT** SNELLER ONDERDEEL ZIJN VAN OPLEIDINGEN DAN AAN UNIVERSITEITEN'

HOOGLERAAR

ZELFS VOOR HET
MEENEMEN VAN EEN WC-ROL
KAN EEN HOOGLERAAR
ONTSLAGEN WORDEN!

VOOR WELKE
ROL?

klachtenprocedure? En: is de betrokkene al eerder gewaarschuwd? Werknemers moeten namelijk goed weten wat de consequentie is van bepaald gedrag, vertelt Marlet Bron. De arbeidsrechtadvocaat bij Abeln Bron in Groningen verdedigt regelmatig cliënten die te maken kregen met grensoverschrijdend gedrag bij universiteiten.

Ze geeft een voorbeeld: "Als in een gedragscode van de universiteit staat dat werknemers die materialen mee naar huis nemen op staande voet worden ontslagen en jij neemt een wc-rol mee naar huis, dan kan je hiervoor ontslagen worden."

Datzelfde idee is ook van toepassing op een werknemer die een waarschuwing heeft gekregen voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. "In de waarschuwingsbrief moet duidelijk staan dat bij herhaling van bepaald gedrag ontslag op staande voet volgt."

De Radboud Universiteit heeft een gedragscode en een klachtenregeling waarin verschillende regels staan, ook rondom seksuele intimidatie. Arbeidsrechtadvocaat Bron vertelde vorig jaar tegen *Vox* dat in de gedragscode beter gecommuniceerd moet worden welke sancties volgen bij grensoverschrijdend gedrag.

Die boodschap is ondertussen angekommen bij de universiteit. 'We willen duidelijker maken wat de consequenties zijn als de gedragscode geschonden wordt en →

Drie grensoverschrijdende hoogleraren

De Universiteit Maastricht mag een hoogleraar van de faculteit Health, Medicine and Life Sciences, die zich seksueel grensoverschrijdend heeft gedragen, ontslaan. Dat maakte de rechtbank in oktober bekend. De hoogleraar had onder andere een seksuele relatie met een vrouw van wie hij docent, promotor, divisieleider en manager was. Ook verschillende andere vrouwelijke medewerkers hadden klachten over het seksueel grensoverschrijdend gedrag van de man. De universiteit hoeft geen ontslagvergoeding te betalen aan de hoogleraar. De 921 euro aan proceskosten moet de man zelf betalen.

Afgelopen maart ontsloeg de **Universiteit Utrecht** een hoogleraar van de faculteit Sociale Wetenschappen wegens grensoverschrijdend gedrag. Tegen de hoogleraar, die nog maar één jaar aan de universiteit werkte, waren heel wat meldingen van seksuele aard binnengekomen, van zowel binnen als buiten de universiteit. De hoogleraar accepteerde het ontslag, waardoor de zaak uiteindelijk niet voor de rechter kwam. De Universiteit Utrecht stemde hiermee in, op voorwaarde dat geen ontslagvergoeding betaald zou worden én dat de universiteit dit nieuws – in beperkte mate – naar buiten mocht brengen.

De **Universiteit Leiden** maakte vorig jaar bekend dat een hoogleraar Sterrenkunde zich jarenlang schuldig heeft gemaakt aan intimiderend en ongewenst gedrag – waar- onder seksueel grensoverschrijdend gedrag – tegen vrouwelijke collega's. De hoogleraar in kwestie mag niet meer naar de campus komen, geen promovendi begeleiden en geen onderwijs meer geven. Toch is hij niet ontslagen. Zijn hoogleraarstitel mag hij houden, zijn salaris wordt doorbetaald. Aan die beslissing lagen arbeidsrechtelijke redenen ten grondslag, aldus de universiteit.

'WE WILLEN DUIDELIJKER MAKEN WAT DE CONSEQUENTIES ZIJN ALS DE GEDRAGSCODE GESCHONDEN WORDT'

wanneer er aanleiding is voor intern of extern onderzoek', schreven collegevoorzitter Daniël Wigboldus en vicevoorzitter Agnes Muskens begin oktober in een mail aan alle medewerkers.

Wel of geen ontslagvergoeding

Of hoogleraren die worden ontslagen wegens seksueel grensoverschrijdend gedrag wel of geen recht hebben op een ontslagvergoeding, is ook een moeilijke vraag. De advocaat-generaal die de Hoge Raad adviseert, pleitte twee jaar terug voor een duidelijke vuistregel in het geval van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een afhankelijkheidsituatie.

"Die vuistregel is er op dit moment nog niet, waardoor verschillende rechtbanken anders oordelen over deze vraag", zegt Bovend'Eert. "Ik hoop dat de rechtspraak hier snel duidelijkheid over verschaft, zodat je niet langer bij de ene onderwijsinstelling met de schrik vrijkomt en bij de andere niet."

"Vooropgesteld: als de fout zo groot is dat er sprake is van ernstige verwijtbaarheid aan de kant van de werknemer, dan heeft die geen recht op een transitievergoeding", legt arbeidsrechtadvocaat Bron uit. Oordeelt de rechter dat er geen sprake is van 'ernstige' verwijtbaarheid, dan heeft een werknemer wel recht op zo'n vergoeding. De transitievergoeding is een standaard vergoeding die gelijk is aan een derde van het maandsalaris (verhoogd met emolumenten, zoals vakantiegeld en 1/12 eindejaarsuitkering) per gewerkt jaar.

Dat betekent dat een hoogleraar die 9 jaar in dienst is, 3 maandsalarissen mee naar huis krijgt. Uitgaande van een salaris van 6.375 euro, komt dat – inclusief alle extra's – neer op een bedrag van zo'n 22.000 euro. *

De nieuwe wetenschapspodcast van **VOX**

In a Nutshell

met **Jana Mojzina**
 & **Antonia Liska**

Waarom geloven mensen in monsters?
 Wat hebben neuzen te maken met bodemgezondheid?
 En wat is de rol van toeval in het universum?

Wij hebben geen antwoorden op al deze vragen - maar de wetenschappers die we uitnodigen wel.

Download op Spotify

VALKHOF MUSEUM
 in samenwerking met Radboud Universiteit

into the **BLACK HOLE**

17 oktober 2023
 – 19 april 2024

Foto: Mafra/Markow, Liser, Faust, Dierckx in SpaceTime, 2018

Vallei Autoverhuur

Bij ons staat uw gemak voorop

Huur per uur mogelijk

Sterke merken en een jong wagenpark

Altijd interessante aanbiedingen

Vallei Auto Groep Nijmegen
 Nieuwe Dukenburgseweg 13
 6534 AD Nijmegen
 T: 024 381 7104

www.valleiautoverhuur.nl

Karaktervolle locaties

Vergader- en Conferentiecentrum Soeterbeek
Ruimte voor concentratie

www.ru.nl/soeterbeek
 reserveringsbureau@fb.ru.nl of bel: 024 - 361 58 25

Uw locatie voor één of meerdaagse cursussen, seminars, vergaderingen, trainingen of conferenties. Ervaar de inspirerende rust.

Faculty Club Huize Heyendaal
Dé ontmoetingsplek op de campus.

www.ru.nl/facultyclub
 facultyclub@fb.ru.nl of bel: 024 - 361 59 79

Lunch en diner à la carte, ook arrangementen voor recepties, diners en feesten. Uitsstekend geutiliteerde vergaderruimten.

Radboud Universiteit Nijmegen

ONS GELD

Voor de pechgeneratie is het niet uitzonderlijk om bij afstuderen een schuld te hebben van 50.000 euro. Want zonder lening geen brood op de plank. Hoe zien de huishoudboekjes van studenten eruit? Dana, Victor en Heske geven een inkijkje in hun portemonnee.

Tekst: Maaïke Hollestelle en Julie Rasing / **Foto's:** Johannes Fiebig

BUDGET PER MAAND (€)

INKOMSTEN	
Basisbeurs	439
Werk	260
Bijdrage ouders	500
Zorgtoeslag	155

Totaal	1.354
UITGAVEN	
Huur	360
Zorgverzekering	155
Boodschappen	300
Uiterlijke verzorging	150
Videoland	5
Sport	13
Sociaal	100
Festivals	30
Vakantie	167

Totaal	1.280
Huidige schuld	0

Verwachte schuld bij afstuderen	0

'IK LAAT ME NIET VERLEIDEN DOOR DE UITVERKOOP'

DANA BAARS (20)
BACHELOR COMMUNICATIEWETENSCHAP

"Ik zou echt niet weten hoeveel ik overal voor betaal. Geldzorgen heb ik niet, wat dat betreft voel ik me bevoorrecht ten opzichte van andere studenten. Ik hoef niet te lenen omdat ik zowel de basisbeurs krijg als een bijdrage van mijn ouders. In de supermarkt kies ik wel de goedkopere producten en vraag ik me regelmatig af of bijvoorbeeld die dure zalm wel écht nodig is.

Toch is eten mijn grootste kostenpost. Vooral tijdens stapavonden gaan de durums en kroketten er hard doorheen. Besparen doe ik meer op andere uitgaven, zoals kleding. Ik koop bijvoorbeeld alleen een coltrui als ik die daadwerkelijk nodig heb. Ook laat ik me niet

verleiden door trends of de uitverkoop. Ik hecht meer waarde aan leuke ervaringen, zoals festivals. Daar geef ik makkelijk veel geld aan uit.

Sinds kort heb ik een keyboard in mijn kamer. Dat heb ik via Marktplaats gekocht voor 275 euro. Ik denk goed na over grote aankopen, dat heb ik van huis uit meegekregen. Geen onnodige dingen kopen. Helaas lukt dat niet altijd, onlangs heb ik een oranje paddenstoelenlamp van SHEIN gekocht voor 40 euro. Dat was echt een miskoop, want ik vind de lamp superlelijk. Toch kwam het niet in me op hem te retourneren en mijn geld terug te vragen."

‘MIJN BESTUURSJAAR IS GEEN VETPOT’

VICTOR BRUYNEL (23)

PRE-MASTER COMMUNICATIE-
WETENSCHAP

“Sinds afgelopen zomer ben ik bestuurslid bij studententennisvereniging Slow. Daardoor heb ik dit studiejaar minder tijd om te werken dan vorige jaren. Ik heb een bijbaantje als verkoopmedewerker bij Blokker, daar haal ik deels mijn geld vandaan.

Omdat ik in mijn zevende studiejaar zit, is dit het laatste jaar dat ik geld kan lenen bij DUO. Ik leen maximaal. Hoe ik hierna aan mijn geld ga komen, dat moet ik nog zien. Ik krijg ook geld van mijn ouders, omdat ik geen recht heb op de basisbeurs en omdat ik last had van financiële stress, net als veel andere studenten. Gelukkig kunnen mijn ouders bijspringen, maar ik vind het wel lastig om geld aan hen te vragen. Ik vind namelijk dat ik mijn eigen boontjes zou moeten kunnen doppen, financieel gezien. Het geld dat ik voor mijn bestuursjaar krijg, is ook geen vetpot en ik krijg het sowieso pas aan het eind van het studiejaar op mijn rekening gestort. Maar zo’n jaar doe ik natuurlijk niet voor het geld.

Ik ben dit jaar op kamers gegaan en heb me aangesloten bij een studentensportvereniging. Dat zijn allebei kostenposten, maar ze zijn het me meer dan waard.”

BUDGET PER MAAND (€)

INKOMSTEN

Basisbeurs	Niet in aanmerking
Werk	350
Lening DUO	1.028
Bijdrage ouders	350
Zorgtoeslag	155

Totaal **1.883**

UITGAVEN

Huur	405
Zorgverzekering	148
Boodschappen	140
Uiterlijke verzorging	80
Telefoonabonnement	11
Spotify	3
Sport	17
Uitgaan	300
Ov	36
Vakanties/weekendjes weg	120

Totaal **1.260**

Huidige schuld 41.733

Verwachte schuld bij afstuderen **52.000**

'KAN IK LATER WEL EEN HUIS KOPEN?'

BUDGET PER MAAND (€)

INKOMSTEN

Basisbeurs	Niet in aanmerking	
Werk		0
Lening ouders		750
Bijdrage ouders		110
Zorgtoeslag		155

Totaal		1.015

UITGAVEN

Huur		355
Zorgverzekering		142
Overige verzekeringen		20
Boodschappen		200
Uiterlijke verzorging		120
Telefoonabonnement		11
Spotify		5
Sport		25
Sociaal		50
Vakanties		125
Goed doel (Greenpeace)		7
Weekendjes weg		50

Totaal		1.110

Huidige schuld bij DUO: 34.011
bij ouders: 4.000

**Verwachte schuld
bij afstuderen 50.000**

HESKE BOEVE (23)

MASTER ENVIRONMENT & SOCIETY STUDIES

"Vanwege de renteverhoging naar 2,56 procent ben ik gestopt met geld lenen bij DUO. Ik had daar al een flinke schuld opgebouwd, namelijk ruim 34.000 euro. Nu leen ik bij mijn ouders, zonder rente. Tijdens mijn bachelorjaren, in Groningen, leefde ik echt als een student: een groot deel ging op aan bier en uitgaan. Maar nu ik in mijn master zit, heb ik het daar veel te druk voor. Ik heb geen specifiek budget voor sociale activiteiten, zéker niet nu ik in een nieuwe stad ben gaan wonen. Dan zie ik zulke activiteiten meer als investering om nieuwe mensen te leren kennen, dat is me elke cent dubbel en dwars waard. Ik moet eerlijk zeggen dat ik door mijn studieschuld én die renteverhoging wel stress krijg over de toekomst. Hoe ga ik dit later allemaal regelen? Kan ik nog wel een huis kopen? Mijn beste aankopen zijn mijn telefoon en mijn laptop. Vooral mijn telefoon, die heb ik tweedehands gekocht én gaat al vijf jaar mee. Mijn beste geldtip voor studenten: check je telefoonabonnement, dat kan zoveel goedkoper. Ik ben overgestapt naar een andere provider en betaal nu de helft minder, namelijk maar 11 euro. Het is een kwestie van vergelijken tussen verschillende providers. En maak een spaarplan. Zo word je je echt een stuk bewuster van je uitgaven."

EEN MEGA-SUBSIDIE IS GEEN PINAUTOMAAT

97 miljoen euro voor een volautomatisch scheikundig lab, 80 miljoen naar kunstmatige intelligentie in het onderwijs. De Radboud Universiteit haalt de ene na de andere mega-subsidie binnen. Hoe besteed je zulke immense bedragen op een effectieve manier? 'Je moet oppassen dat je geen klein NWO wordt.'

Tekst: Stan van Pelt / Foto's: Erik van 't Hullenaar

101 miljoen euro. Op dat bedrag kwamen Wilhelm Huck en zijn collega's aanvankelijk uit, toen ze hun subsidieaanvraag bij het Nationaal Groeifonds doorrekenden. Als we nu onder die psychologische drempel van 100 miljoen komen, maken we vast iets meer kans, dacht de hoogleraar Fysisch-organische chemie. Dus werden de plannen bijgesteld. "Toen zaten we op 99 miljoen, maar dat leek ons ook weer niks. Dan lijkt je net de Lidl-aanbieding onder de Groeifonds aanvragen."

Uiteindelijk werd het 97 miljoen euro. In april vorig jaar kwam het goede nieuws uit Den Haag: hun projectvoorstel voor een 'Robotlab' was gehonoreerd. Het duizelingwekkende bedrag was een nieuw hoogterecord in een toch al imposant rijtje. Ook kersvers hoogleraar Onderwijswetenschappen Inge Molenaar kreeg een Groeifondssubsidie: 80 miljoen euro voor onderzoek naar kunstmatige intelligentie in het onderwijs. En vorig jaar ontving hoogleraar Neurowetenschappen Francesco Battaglia 21,9 miljoen euro van wetenschapsfinancier NWO, voor onderzoek naar hoe hersenen werken.

Het lijken bedragen die een doorsnee wetenschapper zelfs in een decennialange carrière niet opkrijgt. Is zoveel geld voor een enkel project echt nodig? En hoe besteed je al die miljoenen? Om met die eerste vraag te beginnen:

zulke subsidies zijn essentieel om echte vernieuwing te krijgen. Dat is tenminste de stellige overtuiging van Huck, zo vertelt hij op zijn werkkamer op de derde verdieping van het Huygensgebouw.

Bier of medicijnen

Kijk naar zijn eigen Robotlab-project. Dat heeft als doel om een volautomatisch scheikundig lab te bouwen, waar robots alle menselijke handelingen overnemen. Pipetteren, stoffen mengen, monsters in analyseapparaten zetten – het zijn nu nog relatief arbeidsintensieve handelingen die een flink deel van de werkdag van scheikundig onderzoekers en laboranten opsouperen. Wat dat betreft is er niet veel veranderd sinds de tijd van de alchemisten in de zestiende eeuw. Binnen het Robotlab gaan autonome robots dit handwerk overnemen, is het idee – ongeacht of je nu bier wilt maken, medicijnen of verf. Kunstmatige intelligentie moet alle processen stroomlijnen.

Zo'n volautomatisch en tegelijkertijd multifunctioneel lab bouw je niet met een kleine subsidie, stelt Huck. "Het kost tientallen miljoenen aan investering. Iedereen in de chemische en voedingsindustrie wil dit, maar de ontwikkeling ervan is te risicovol voor bedrijven, vanwege de complexiteit. Zonder overheidsinvestering komt het dus niet van de grond." Het Nationaal Groeifonds moet dit soort 'marktfalen' tegengaan. Het geld komt uit het budget van het ministerie van Economische Zaken.

Maar toch, 97 miljoen euro? Van dat geld kun je ook een heel nieuw universiteitsgebouw neerzetten, zoals het Maria Montessorigebouw (prijskaartje: 75 miljoen euro). Of bijna een stadsbrug als de Oversteek (148 miljoen). Zijn dat geen zinniger bestedingen van publieke middelen? Volgens Huck moet je het Robotlab ook zien als een

Wilhelm Huck:

**'EEN GEAVANCEERDE
PIPETTEERROBOT
KOST AL SNEL
600.000 EURO'**

groot infrastructureel project. “Wij moeten straks ook iets fysieks opleveren, namelijk een lab dat bedrijven en andere instellingen kunnen gebruiken.”

“En bijna honderd miljoen euro klinkt misschien veel”, zegt subsidieadviseur Pieter Jan Boon, die nauw betrokken was bij Hucks aanvraag, “maar dit geld wordt verspreid over acht jaar én vijf projectpartners.” Huck is dan wel boegbeeld, er zitten tientallen onderzoekers in het consortium. Behalve bij de Radboud Universiteit werken die bij de Technische Universiteit Eindhoven, de Rijksuniversiteit Groningen, Fontys Hogescholen en natuurkunde-instituut AMOLF. Per partner komt dat neer op een jaarlijks budget van 0,8 tot 3 miljoen euro, rekent Boon voor. “Dan is het perspectief heel anders, meer in de ordegrrootte van een grote individuele onderzoeksbeurs.” Zo kan een vijfjarige ERC Advanced Grant oplopen tot 3 miljoen euro. Ter vergelijking: de Radboud Universiteit heeft jaarlijks ongeveer 700 miljoen euro aan inkomsten.

Geen Tikkie

Bij megaprojecten werken heel wat dingen op een andere manier. Zo was er geen maximaal aan te vragen budget. Dat, vertelt Huck, vergt een totaal andere manier van werken dan bijvoorbeeld een Vidi-subsidievoorstel, waarmee onderzoekers met een aantal jaren ervaring een eigen onderzoeksgroep kunnen opzetten. Daarin is altijd maximaal 800.000 euro beschikbaar, genoeg voor het salaris van de aanvrager, een of twee promovendi en een klein beetje apparatuur.

Het Groiefonds werkt andersom: het projectdoel staat centraal – bij Huck: een automatisch lab – en vervolgens bepaal je wat je nodig denkt te hebben om daar te komen.

Huck: “Je kunt hierbij alleen een globale inschatting maken, geen gedetailleerde rekensom.” Hoeveel personen zijn er ongeveer nodig en wat kosten zij? En hoeveel materialen? Uiteindelijk kom je zo tot een lijst met aantallen promovendi, postdocs en spullen.

In de praktijk gaat het overgrote deel van het budget van het Robotlab-project (zo'n 80 procent) op aan mensen en middelen. De verhouding tussen personeelskosten en materialen ligt daarbij ongeveer op 3:1, tegen 5:1 bij een NWO-subsidie, schat de scheikundehoogleraar. “Ons doel is om een autonoom lab te maken. De investering in analytische instrumenten is daarom groot. Een geavanceerde pipetteerrobot kost al snel 600.000 euro.” →

Vijf grote subsidies met de Radboud Universiteit als projectleider

ROBOTLAB

97 miljoen euro

NOLAI

80 miljoen

LANGUAGE IN INTERACTION

26,7 miljoen

THE DUTCH BRAIN INTERFACES INITIATIVE

21,9 miljoen

DYNAMIC (14 TESLA MRI-SCANNER)

19 miljoen

Peter Hagoort:

'ZULK BAANBREKEND ONDERZOEK KRIJG JE IN EEN KLEIN PROJECT LOGISTIEK ONMOGELIJK VOOR ELKAAR'

Een ander belangrijk verschil is dat het Groeifondsgeld niet simpelweg via een Tikkie in één keer op de universitaire bankrekening staat. "Dat is een groot misverstand", verzucht Boon. De uitkering gebeurt stapsgewijs. In december 2023 stelt de overheid de allereerste vierjarige tranche beschikbaar, van 51 miljoen euro. Dat geld komt in de praktijk in jaarlijkse porties binnen. Boon: "De tweede tranche moet over vier jaar apart worden aangevraagd. Elk jaar moeten we verantwoording afleggen over de bestedingen, en halverwege het project is er een inhoudelijke evaluatie."

Ook is er geen garantie dat elke partner zomaar het gereserveerde geld krijgt. Het plan is, legt Huck uit, dat alle consortiumleden straks geld kunnen aanvragen bij het projectbestuur, en dat dit de projectideeën honoreert die inhoudelijk het best op elkaar aansluiten. Het bestuur zit in een speciaal opgerichte stichting die losstaat van de universiteit; de leden zijn Huck en de hoofdonderzoekers van de andere projectpartners. De stichting krijgt het geld toegewezen en sluisst dat weer door naar de betrokken universiteiten.

Vallen en opstaan

Waar Huck nog in de startblokken van zijn nieuwe mega-project staat, is neurowetenschapper Peter Hagoort bijna over de finish. Tien jaar geleden kreeg een onderzoeksconsortium onder zijn leiding een beurs van 26,7 miljoen euro van NWO voor het project Language in Interaction,

een studie naar de biologische, taalkundige en psychologische aspecten van het menselijk taalvermogen. Van het budget ging driekwart naar Nijmegen: naar het Donders Instituut, het Max Planck Instituut (MPI) en het Centre for Language Studies op de letterenfaculteit. In juni 2024 loopt het project af.

Het managen van zo'n groot onderzoeksprogramma gaat met vallen en opstaan, blikt Hagoort terug in zijn MPI-kantoor. "Je moet vooral oppassen dat je geen klein NWO wordt." Daarmee bedoelt hij dat onderzoekers het consortium als een veredelde pinautomaat gaan zien om geld op te halen voor hun bestaande onderzoeklijnen. "We wilden juist grote vragen aanpakken, die je alleen in samenwerkingsverband kunt beantwoorden."

Bij Language in Interaction werd het geld daarom, net als bij het Robotlab van Wilhelm Huck, niet in één keer verdeeld over alle betrokken onderzoekers. "Dat is onmogelijk bij zo'n omvangrijk en langdurig project", zegt Hagoort. "Zo'n consortium is een soort levend organisme, tijdens de looptijd zijn er allerlei nieuwe ontwikkelingen. Je wilt bijvoorbeeld vervolggexperimenten doen op basis van nieuw onderzoek." Bovendien verandert de samenstelling van het consortium continu: mensen haken af of komen er juist bij. "Twee van de betrokken hoogleraren, Anne Cutler en Pieter Muysken, zijn helaas zelfs overleden."

Kruisbestuiving

Om het geld zo effectief mogelijk te besteden, kozen Hagoort en consorten voor een vergelijkbare constructie als Huck. Consortiumleden konden aanvragen indienen bij een wetenschappelijke raad, die bestond uit niet-betrokken onderzoekers. De best beoordeelde plannen werden gehonoreerd. Plannen van onderzoekers die nooit eerder hadden samengewerkt, kregen hierbij voorrang. Hagoort: "Zo stimuleer je de onderlinge kruisbestuiving."

In een later stadium stelden de projectleiders *Five Big Questions* op die centraal moesten komen te staan. Een van deze vragen was waardoor het taalvermogen verschilt

van mens tot mens; de een is welbespraakter dan de ander of leert makkelijker een vreemde taal. Het antwoord lag in de verschillen in hoe hersengebieden met elkaar verbonden zijn. Dat bleek uit scansessies met honderden proefpersonen – van laag- tot hoogopgeleid en van jong tot oud. Hagoort: “Zulk baanbrekend onderzoek krijg je in een klein project logistiek onmogelijk voor elkaar.”

Achteraf had hij sommige dingen anders willen aanpakken, zegt Hagoort nu. Zoals die *Five Big Questions* al eerder formuleren. “Iedereen wilde meteen aan de slag toen het geld toegekend was. Dat is ook logisch, maar eigenlijk zou het mooier zijn om in het begin als consortium een positionpaper te schrijven [een theoretisch artikel met hypotheses, red.]. Dan werk je meteen vanaf het begin samen.”

Pieken en dalen

Hagoort en Huck beseffen dat ze zich in een luxepositie bevinden. En eerlijk gezegd had Language in Interaction achteraf best ook met een paar miljoen minder toegekend, denkt Hagoort. Toch is er volgens hem veel te zeggen voor grote subsidies als het Groeifonds en NWO's Zwaartekrachtprogramma. Dat zit hem niet alleen in de schaalvoordelen. “Je hebt pieken en dalen nodig in het wetenschappelijk landschap, geen plat laagland. Als je toponderzoek in huis hebt, dan moet je dat blijven stimuleren. Anders komen de buitenlandse talenten niet meer hierheen.”

Dat betekent overigens niet dat toponderzoek ten koste moet gaan van kleinere vakgebieden, benadrukt hij. “De huidige maatschappij heeft een breed kennis-immuunsysteem nodig. Daarom vind ik de Startersbeurzen [156 miljoen euro om beginnende universitair docenten te ondersteunen, red.] ook heel welkom.”

Een belangrijk aandachtspunt voor Huck en Hagoort is de periode na hun megaprojecten. Hagoort: “Je wilt voorkomen dat alles dan als een plumpudding in elkaar zakt.” Daarom is hij momenteel bezig met de aanvraag van een grote vervolgsubsidie, binnen het nieuwe NWO-programma Summit. Ook zijn er tenure-track-onderzoekers aangesteld binnen het consortium, wier posities inmiddels door de betrokken faculteiten in Nijmegen en Amsterdam zelf gedragen worden.

Binnen het Robotlab van Huck is men ook al bezig met de continuïteit, weet subsidieadviseur Boon. Zo is het de bedoeling dat bedrijven geld gaan steken in het lab, waardoor er over een paar jaar hopelijk nog meer beschikbaar is. “Daarom heet het ook *Groeifonds*.” Binnen het project is 11 miljoen euro gereserveerd om dit aan te zwengelen. Uiteindelijk moet het lab blijven doordraaien als de subsidiepot leeg is, en wordt de stichting een bedrijf: Robotlab B.V.. Mits de onderzoekers hun beloftes kunnen waarmaken, natuurlijk. Huck heeft goede hoop, maar geeft geen garanties. “Ik weet zelf ook nog niet of het gaat lukken, maar dat is inherent aan dit type onderzoek. Het is echt *high risk, high gain*.” *

Overhead

Onderzoekers klagen wel eens over het geld dat ze kwijt zijn aan overhead.

Dat is het bedrag dat de universiteit afroot van een subsidie om algemene kosten van te betalen.

Denk aan huisvesting, schoonmaak en secretariale ondersteuning.

“Van mijn laatste ERC Advanced-project moest ik een half miljoen euro afdragen aan de faculteit, dat is 20 procent”, moppert hoogleraar Fysisch-organische chemie Wilhelm Huck. “Natuurlijk moet de universitaire elektriciteitsrekening ook betaald worden, maar die overhead gaat ook naar duizend-en-een dingen waarvan ik me afvraag hoe essentieel ze zijn. Denk aan valorisatie, coaches en communicatieafdelingen.”

COLUMN

Lucy's law

Lucienne van der Geld is docent notarieel recht en directeur van Netwerk Notarissen.

Criminele erfenis

Geld stinkt niet. Daar kwamen de Romeinen al mee: *pecunia non olet*. Ik haal de Romeinen trouwens vaker aan in verhalen en colleges sinds ik na een hypeje op social media deze zomer weet dat mannen meerdere keren per dag aan het Romeinse Rijk denken.

Maar dat is dus een misverstand. Ik bedoel, dat geld niet stinkt. Geld stinkt soms wél. Bijvoorbeeld wanneer je van een overleden crimineel erft. Erfgenamen kunnen namelijk schuldig worden aan witwassen als ze een ‘criminele’ erfenis accepteren.

Uit het strafdossier van Heineken-ontvoerder Willem Holleeder blijkt dat zijn zus Sonja een deal sloot met Justitie over het ‘teruggeven’ van de erfenis van haar overleden partner (en mede-ontvoerder) Cor van Hout. Zo bleef zij zelf uit de strafrechtelijke problemen. De gemiddelde Nederlander is niet getrouwd met of familie van een crimineel, dus valt het wel mee, zou je denken. Maar dat valt te bezien: ook degene die erft van iemand die belasting- of bijstandsfraude heeft gepleegd, kan zelf in de problemen komen. Als je een schenking krijgt, dan kijk je het gegeven paard meestal niet in de bek. Volgens een Rotterdamse rechter had een dochter dat juist wel moeten doen toen haar moeder ineens aanzienlijke schenkingen begon te doen. Vijf jaar lang maakte de moeder forse bedragen over naar de bankrekening van de dochter, of gaf ze contant geld en andere cadeaus weg. De vraag die de dochter had moeten stellen, maar niet heeft gesteld, is hoe het mogelijk was dat haar moeder dit allemaal kon betalen, gezien de baan die zij had. De moeder bleek een half miljoen van haar werkgever, een stichting die zich bezighoudt met bewindvoering, te hebben verduisterd. En de dochter? Die stond ook voor de strafrechter wegens schuldwitwassen en schuldheling. Mijn tip zou dan ook zijn: eerst even aan het geld ruiken, voordat je het in ontvangst neemt. Want misschien stinkt het.

BIJZONDERE BIJBANEN

WIE: KAS RAPSTOK, STUDENT SOCIOLOGIE (21)

BIJBAAN: SPORTWEDSTRIJDEN KIJKEN VOOR WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK (30 EURO PER WEDSTRIJD, GEMIDDELD TWEE À DRIE WEDSTRIJDEN PER WEEKEND)

"Ik werk voor het Mulier Instituut dat wetenschappelijk onderzoek doet naar sportgedrag. Ik volg plaatselijke voetbal- en hockeywedstrijden op wisselend niveau en hou bij in welke mate spelers sportief en onsportief gedrag vertonen. Dat doe ik aan de hand van een mobiele app. Ik zit gewoon op de tribune en als er een harde overtreding wordt gemaakt of een opstootje plaatsvindt, dan geef ik dat aan in de app. Ik noteer ook wanneer iemand juist het wangedrag van zijn medespelers corrigeert.

Over het algemeen zijn de wedstrijden vrij sportief. Soms zijn er wel opstootjes. Vanaf

de tribune denk ik dan: waar gaat het überhaupt over? Maar ik begrijp het wel: ik voetbal ook, en als ik zelf in het veld zou staan, zou ik net zo verhit kunnen reageren.

Het lijpste dat ik heb meegemaakt was tijdens een voetbalwedstrijd voor senioren. Daar waren de spelers van het uitteam zo ontevreden over de scheidsrechter dat ze zelfs van het veld af wilden lopen. De teams waren elkaar over en weer continu 'kinderachtig' aan het noemen en belachelijk aan het maken. En dat voor een wedstrijdje op een nietszeggend veteranniveau."

'DE TEAMS WAREN ELKAAR
OVER EN WEER CONTINU
"KINDERACHTIG" AAN HET
NOEMEN EN **BELACHELIJK**
AAN HET MAKEN'

TERUG NAAR HUIS

WANT HET GELD IS OP

Studeren in het buitenland is duur. Studenten leunen op steun van de overheid, van familie of sluiten een lening af. Voor de 2580 internationale studenten aan de Radboud Universiteit leiden er vele financieringswegen naar Rome. Of, beter gezegd, naar Nijmegen.

Tekst: Antonia Leise en Mirell Leskov / Foto's: Bert Beelen

Hoe komen internationale studenten aan het geld om in Nijmegen te kunnen studeren?

In sommige landen is de studiefinanciering buitengewoon genereus. IJslandse studenten ontvangen in 2023 bijvoorbeeld maar liefst 1.555,72 euro per maand aan studiefinanciering, en die toelage mogen ze ook gebruiken voor een studie in het buitenland. Dit is overigens nog exclusief een aanvullende beurs om het collegegeld te betalen.

Alternatieve financieringsvormen

Veel internationale studenten krijgen echter geen enkele studiefinanciering van hun overheid. Ze zijn volledig afhankelijk van alternatieve financieringsvormen, zoals een beurs van een universiteit. Studiebeurzen zijn vooral

essentieel voor studenten van buiten de EU. In plaats van het wettelijk collegegeld moeten zij het veel hogere instellingscollegegeld betalen. Voor sommige studies kan dit oplopen tot wel 22.000 euro per jaar.

De meest gewilde studiebeurzen die de Radboud Universiteit vergeeft, zijn dan ook die voor studenten van buiten de EU, zoals de beurzen van het Radboud Scholarship Programme en het Radboud Encouragement Scholarship. Ze zijn door het college van bestuur in respectievelijk 2008 en 2021 in het leven geroepen. Deze studiebeurzen dekken gedeeltelijk of volledig het hogere collegegeld, plus een aantal aanvullende kosten.

Facultaire beurzen

Nijmegen kent ook een aantal facultaire beurzen. Een daarvan is de beurs voor de onderzoeksmaster filosofie, die wordt toegekend aan internationale studenten van binnen of buiten de EU. "Soms hebben we een kandidaat die we onze facultaire beurs willen aanbieden, maar die zelfs met een studiebeurs niet naar Nijmegen kan komen, omdat deze slechts een deel van de kosten dekt", vertelt Frank van Caspel, coördinator van de onderzoeksmaster.

In het verleden heeft de faculteit er weleens voor gekozen om in zo'n geval de eigen beurs te combineren met een universiteitsbrede studiebeurs, bijvoorbeeld via het Radboud Scholarship Programme. Dit jaar ontvangen vier internationale studenten een facultaire beurs voor de onderzoeksmaster filosofie. Dat is – op een totaal van slechts zeventien deelnemende internationale studenten – een behoorlijk aantal. *

PARKER WINKEL (20, VS) SLOOT EEN PERSOONLIJKE LENING AF BIJ EEN AMERIKAANSE BANK

'Geen geld voor een master'

"Tegen het einde van mijn eerste jaar was mijn geld bijna op en begon ik in paniek te raken. Tot die tijd had ik van mijn spaargeld geleefd. In de VS kun je Federal Student Aid (FSA) aanvragen. Studenten van de Radboud Universiteit komen echter niet in aanmerking voor FSA, omdat de universiteit dit nooit heeft bedongen. Studenten van andere Nederlandse universiteiten, zoals Maastricht, komen er wel voor in aanmerking. En dus moest ik voor mijn tweede jaar een persoonlijke lening afsluiten. Uiteindelijk vond ik slechts één bank in de hele staat Virginia die me geld wilde lenen – zonder mijn knieschijven te breken als ik niet kon terugbetalen! Dit jaar ben ik lid geworden van de

Studentenraad, onder meer omdat ik campagne wil voeren zodat studenten van de Radboud Universiteit ook in aanmerking komen voor FSA. Dit zou voor veel Amerikaanse studenten een enorm verschil maken: je kunt een hogere lening afsluiten en de terugbetaling uitstellen, en de rente is lager dan voor een persoonlijke lening. Voor de Radboud Universiteit zelf zou het ook financieel voordelig zijn, denk ik. Meer Amerikanen zouden er willen studeren en bereid zijn het hoge instellingscollegegeld te betalen. Je kunt natuurlijk aanvoeren dat de ruimte er niet is en dat de universiteit al overspoeld wordt door internationale studenten. Eerlijk gezegd denk ik dat het heel redelijk zou zijn om het aantal studenten aan

universiteiten te verlagen, maar of je wordt toegelaten, mag nooit afhankelijk zijn van of je het kunt betalen.

Op dit moment kan ik mijn studie niet met nog een semester rekken, omdat ik eenvoudigweg geen extra geld meer kan lenen. Tegen de tijd dat ik mijn bachelor heb, zal ik een schuld hebben opgebouwd van ongeveer 30.000 dollar. Mocht de Radboud Universiteit dit jaar nog een plek worden waarvoor studenten FSA kunnen aanvragen, dan zou ik hier graag blijven om mijn master te halen. Maar ik heb er weinig vertrouwen in dat dit gaat gebeuren en dat ik er dan volgend jaar al van zou kunnen profiteren."

'Leensysteem te ingewikkeld'

"Ik financier ongeveer 80 procent van mijn studie via BAföG, het instituut voor studiefinanciering van de Duitse staat, vergelijkbaar met de Nederlandse DUO. Op dit moment krijg ik 720 euro per maand. Om BAföG aan te vragen, moet je een zeer uitgebreide procedure doorlopen. Ook moet je het elk jaar opnieuw aanvragen, en of je ervoor in aanmerking komt, hangt sterk af van het inkomen van je ouders. De verwerking van je aanvraag duurt erg lang. Vorig jaar vroeg ik mijn BAföG in juli opnieuw aan, omdat ik de financiering wilde ontvangen tegen de tijd dat het nieuwe studiejaar begon, in september. Uiteindelijk moest ik tot februari wachten voordat ik geld kreeg – en ik ben niet de enige die dit soort problemen heeft meegemaakt. Ik moest mijn spaargeld aanspreken, mijn ouders om hulp vragen en geld lenen van mijn

stiefzus om rond te kunnen komen. Tijdens mijn derde jaar wilde ik een Erasmusuitwisseling doen, maar omdat mijn spaargeld op was en ik niet wist wanneer ik de studiefinanciering zou ontvangen, was mijn financiële situatie te onzeker om de uitwisseling in gang te zetten. Ik kan me niet voorstellen hoe dit moet zijn als je geen spaargeld hebt of als je geen ouders hebt die je ondersteunen. Neem alleen al de aanvraagprocedure: hiervoor heb je veel informatie van je ouders nodig, iets wat onnodige druk kan leggen op jongeren die niet op goede voet staan met hun familie. Ik denk dat het ingewikkelde aanvraagproces veel mensen ervan weerhoudt om de financiële hulp te krijgen waar ze recht op hebben. Het systeem is weinig toegankelijk. Soms voelt het bijna alsof het je tegenwerkt – alsof je niet willen dat je het geld krijgt."

Lisa Adler (22, Duitsland) ontvangt Duitse studiefinanciering (BAföG)

Tanima Nigama (27, India) studeert met een Radboud Encouragement Scholarship

'Sparen lukt niet'

"Financiële ondersteuning was de belangrijkste factor bij mijn studiekeuze. Ik kom oorspronkelijk uit India en doe momenteel een onderzoeksmaster filosofie, die volledig wordt gefinancierd via het Radboud Encouragement Scholarship. Dit betekent dat mijn collegegeld wordt betaald voor de duur van het programma, en dat mijn immigratiekosten en de kosten van mijn visum, verblijfsvergunning en studentenverzekeringspakket allemaal zijn gedekt. Daarnaast ontvang ik een stipendium van 960 euro per maand voor mijn levensonderhoud.

Omdat er per faculteit slechts een beperkt aantal plaatsen beschikbaar is, is het aanvragen van een studiebeurs een zeer competitief proces. Ik kreeg de enige Encouragementbeurs die beschikbaar was voor de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. En je moet er natuurlijk wel wat extra werk voor doen: naast je aanvraag voor de master moet je een aparte aanvraag indienen voor de beurs.

De studiebeurs dekt veel kosten, maar toch zit ik af en toe krap. Geld opzijzetten voor noodgevallen zit er niet echt in. Eén manier om wat extra geld te sparen, is er een baan bij te nemen, maar als niet-Europees staatsburger moet je dan eerst een werkvergunning aanvragen, en dat kost tijd. Ook moet je een Nederlandse basisziektekostenverzekering hebben om te mogen werken, maar de premie daarvan wordt niet door de studiebeurs gedekt."

Wist je dat?

Internationale studenten kunnen soms ook in aanmerking komen voor Nederlandse studiefinanciering (DUO). Dit geldt bijvoorbeeld voor internationale studenten van binnen de EU die staan ingeschreven aan een Nederlandse universiteit en vijf jaar aaneengesloten in Nederland hebben gewoond, minimaal 32 uur per maand werken of een inkomen hebben van ten minste 50 procent van de bijstandsnorm (in 2023 is 50 procent van die norm: 597,83 euro per maand; 147,60 euro per maand voor studenten onder de 21). Ga voor meer informatie naar duo.nl.

HET (KERST)MENU VAN DESEM

DRIE GANGEN VOOR DRIE TIJNTJES

Op verzoek van Vox stelde Tobias van Slooten van Pizzacafé DESEM een goedkoop én niet te ingewikkeld driegangenmenu samen. Ideaal voor wie met een krappe beurs toch indruk wil maken op vrienden of familie.

Tekst: Ken Lambeets / Foto's: Johannes Fiebig

Door de inflatie hebben heel wat studenten moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Hoe kan je met weinig geld toch een lekker kerstmenu koken voor vrienden? Daar weet Tobias van Slooten wel raad mee. Hij is eigenaar van Pizzacafé DESEM. “We maken zuurdesempizza’s van lokale granen van de molen om de hoek, plus een paar andere gerechtjes”, vertelt hij in de keuken van zijn restaurant in de Smetiusstraat. “Daar schenken we bieren en natuurwijnen bij.”

Wat zijn lievelingspizza is? “Ik heb al zoveel pizza’s gegeten in mijn leven, op een gegeven moment is een simpele margherita toch gewoon de lekkerste.”

Schnitzelparadijs

In een eerder leven was Van Slooten student aan de Radboud Universiteit. “Ik heb ooit geprobeerd om politologie te studeren, maar na één tentamen was duidelijk dat dat hem niet ging worden”, zegt hij met een lach. Daarna schakelde de restauranteigenaar over op geschiedenis, waarin hij een bachelordiploma haalde.

Maar meer dan de collegezaal is de horeca de natuurlijke habitat van Van Slooten. Op zijn veertiende had hij al een baantje bij een Balkan-grillrestaurant in Groningen. “Een schnitzelparadijs, zeg maar. Vond ik hartstikke leuk.”

Tegen het einde van zijn studie in Nijmegen was Van Slooten sommelier bij De Nieuwe Winkel, dat inmiddels al twee keer werd uitgeroepen tot beste groentorestaurant ter wereld en twee Michelinsterren heeft. Daar rijpte het idee een

eigen restaurant te beginnen. Met een collega die hetzelfde plan had, opende hij Pizzacafé DESEM.

“Toen de coronacrisis uitbrak en het restaurant even dicht moest, vroeg ik me af of ik de juiste beslissing had genomen. Op dat moment waren we nog een beginnend bedrijf, dus het was best spannend. Maar gelukkig lenen pizza’s zich ook voor afhaal. Het was een ontzettend saaie periode, maar we zijn er redelijk ongeschonden doorgekomen.”

Diepvriespizza’s

Nog tijdens corona ontstond het idee om naast afhaal- ook diepvriespizza’s te maken en te verkopen. “Vijf jaar geleden had ik je uitgelachen als je me dat had verteld, maar toch is het gebeurd. Ondertussen verkopen we ze in verschillende winkels in Nijmegen, Arnhem, Utrecht, Tilburg en Ede.”

Of hij andere mensen vanuit financieel oogpunt zou aanraden om een pizzacafé te starten? Van Slooten moet hard lachen. “Nee, dat zou ik nooit doen. Maar ik heb geschiedenis gestudeerd, dat is sowieso geen aanrader voor een gezonde financiële toekomst.”

Vraag Van Slooten dus niet hoe je rijk moet worden, maar wel hoe je gevulde eieren, gnocchi of panna cotta moet maken. Dat doet hij voor Vox als een volleerde televisiekok. “Zelf keek ik vroeger altijd het liefst naar Jamie Oliver”, zegt hij. “Daar spatte het plezier vanaf. En hij maakte ook nog eens erg smakelijke gerechten. Benieuwd of het mij ook lukt.” ★

**WIL JE WETEN HOE
VAN SLOOTEN HET
ERVAN AFBRENGT?**

Bekijk dan de
kookvideo op Voxweb.

DE RECEPTEN

(voor vier personen)

VOORGERECHT

gevulde eitjes

BENODIGDHEDEN: 8 EIEREN, MAYONAISE, PAPRIKAPOEDER, BIESLOOK, PEPER EN ZOUT.

Bereiding: kook de eieren acht minuten en pel ze. Snijd de eieren in twee en haal de dooiers eruit met een kleine lepel, of met je handen. Meng de dooiers met een klodder Franse mayo, zout en peper. Stop het mengsel in een spuitzak en spuit het in het eiwit. Werk af met paprika-poeder en bieslook.

HOOFDGERECHT

gnocchi met paddenstoelen

BENODIGDHEDEN: 400 GRAM GEKOOKTE KRUIMIGE AARDAPPELEN, 180 GRAM GRIESMEEL (SEMOLINA), 500 GRAM GEMENGDE PADDENSTOELEN, SALIE, BOTER, KNOFLOOK, PARMEZAANSE KAAS, CRÈME FRAÎCHE, PEPER EN ZOUT.

Bereiding: kook de aardappelen gaar (tot ze van je vork of mes vallen als je erin prikt) en giet ze af. Prak ze met een vork en druk ze – voor extra lekkere gnocchi – met een lepel door een zeef. Meng met het griesmeel en kneed het gedurende tien minuten tot een soepel, niet te vochtig deeg. Rol het deeg tot een bol en laat het 15 minuten rusten in huishoudfolie. Verdeel het deeg daarna in vier gelijke stukken. Rol deze stukken in lange slangen, waar je gnocchi van snijdt. Laat de gnocchi op een bord onder een handdoek rusten.

Maak nu de saus. Snijd de paddenstoelen in kwartjes en hak de salie in kleine stukjes. Zet een pan op het vuur. Doe er veel boter (of olijfolie) in. Gooi de paddenstoelen en de salie in de pan en laat het even bakken op hoog vuur. Zet het vuur wat lager en laat de knoflook meefruiten. Voeg zout en peper toe.

Kook de gnocchi in sterk gezouten water. Ze zijn klaar als ze aan de oppervlakte drijven. Gooi de gnocchi vervolgens bij de saus en voeg een lepel crème fraîche, Parmezaanse kaas en wat kookvocht toe. Laat de saus even indikken. Dien op met nog wat extra Parmezaanse kaas.

OPROEP

Heb je het Vox-menu uitgeprobeerd en ben je trots op het resultaat? Jouw bevindingen zijn, samen met foto's van de gerechten, welkom op redactie@vox.ru.nl.

witlofsalade

BENODIGDHEDEN: 5 STRONKJES WITLOF, CRÈME FRAÎCHE, OLIJFOLIE, AZIJN OF CITROENSAP, PEPER, ZOUT, BIESLOOK.

Bereiding: voor de dressing: meng één eetlepel crème fraîche, olijfolie, azijn (of citroensap) en zout en peper in een grote kom. Haal de bladeren van de witlof los, doe ze bij de dressing en hussel het door elkaar. Bouw op een bord een mooie witloftoren. Werk af met fijngesneden bieslook.

DESSERT

panna cotta van karnemelk

BENODIGDHEDEN: 200 ML ROOM, 315 ML KARNEMELK, 2 GELATINE-BLAADJES, 40 GRAM SUIKER (VOOR DE PANNA COTTA) EN EXTRA SUIKER VOOR DE KARAMELSAUS, VANILLESTOKJE (OPTIONEEL, WANT DUURDER).

Bereiding: laat de gelatine wellen in koud water. Verwarm de room met suiker en roer de gelatine los in dit mengsel. Haal even van het vuur af. Meng met de karnemelk en doe er eventueel een stokje vanille bij. Giet de panna cotta in mooie kopjes en laat het minstens zes uur opstijven in de koelkast. Maak kort voor het opdienen de karamelsaus. Laat hiervoor de suiker in een pan karamelliseren. Verwarm de slagroom en giet deze bij de karamel. Giet vervolgens de karamel over de panna cotta. Laat even afkoelen en dien op.

HET GEDICHT

CAMPUSKASSA

De koppen in de Vox zijn doe-het-zelf geworden:

“_vul faculteit/instituut/student in_ moet besparen”.

Zelf heb ik de tips voor je opgespaard,
die ik bij deze dan maar openbaar:

we moeten allemaal een stukje inleveren,
dus voor de een geen haver cappu,
voor de ander geen deeltjesversneller.

Als we echt snel willen zijn, vervangen we alle boeken
morgen door illegale downloads, boeken we winst op de
gasrekening door kampvuren per klaslokaal,
geen kleurenposters meer in de collegezaal,
want die toner is zo duur.

Niet op den duur, maar vandaag is de tijd voor drastische offers,
maar één crompouce per week, twee frikandelbroodjes (vega)
en maximaal één sapje,

en je snapt wel dat we de waterverspilling tegengaan
dus we gaan voor bring-your-own-water-toiletten
en zetten een miljoenenonderzoek op touw
om het beste ons geld te spenderen.

Zo leren we
en kunnen we de kassacrisis verweren.

THIJS KERSTEN
CAMPUSDICHTER 23/24

COLOFON

Vox is het onafhankelijke magazine
van de Radboud Universiteit.

Redactie-adres

Thomas van Aquinostraat 1,
Postbus 9104, 6500 HE Nijmegen,
Tel: 024-3611892 redactie@vox.ru.nl
www.voxweb.nl / @voxnieuws

Redactie

Vincent Decates, Johannes Fiebig,
Annemarie Haverkamp, Ken Lambeets,
Antonia Leise, Mathijs Noij (hoofd-
redacteur), Doetie Talsma

Eindredactie

Machiel van Zanten

Aan dit nummer werkten mee

Daan Appels, Thijs Doedens,
Alex van der Hulst, Maaïke Hollestelle,
Mirell Leskov, Jesse Miltenburg,
Stan van Pelt, Julie Rasing

Fotografie

Bert Beelen, Johannes Fiebig,
Erik van 't Hullenaar

Illustraties

JeRoën Murré, Roel Venderbosch

Vormgeving en opmaak

gloedcommunicatie, Nijmegen

Druk Zalsman, Zwolle

